

Съвременен превод

Language: български (Bulgarian)

Provided by: Bible League International.

Copyright and Permission to Copy

Taken from the Bulgarian Easy-to-Read Version © 2000 by Bible League International.

PDF generated on 2017-08-16 from source files dated 2017-08-16.

f81bdf6b-f64b-5c00-a70f-cb43437b4e56

ISBN: 978-1-5313-1300-5

Делата на апостолите

Пролог

1 В първата си книга, Теофиле, описах всичко, което Исус извърши и на което учеше хората. ²Описах целия му живот до деня, когато се възнесе на небето, след като чрез Святия Дух даде напътствия на избраните от него апостоли. ³След смъртта си Исус с убедителни доказателства им показа, че е жив. В течение на четиридесет дни им се явяваше и им говореше за Божието царство. ⁴Веднъж, когато ядеше с тях, той им заповяда: „Не напускайте Ерусалим! Чакайте онова, което ви обеща Отец и за което сте слушали от мен. ⁵Йоан кръщаваше с вода, а скоро вие ще бъдете кръстени със Святия Дух.“

Исус се възнася на небето

⁶Когато се събраха заедно, апостолите го попитаха: „Господи, сега ли ще върнеш на Израел царството?“

⁷Той им каза: „Вие не можете да знаете датите или времената, които само Отец има власт да определя. ⁸Но ще получите сила, когато Святият Дух дойде върху вас, и ще свидетелствате за мен в Ерусалим и в цяла Юдея и Самария, и по всички краища на света.“

⁹След като каза това, той се издигна пред очите им към небето и облак го скри от погледите им. ¹⁰Те се взираха в небето, наблюдавайки как се възнася, когато до тях внезапно се изправиха двама мъже в бели дрехи. ¹¹„Галилейци — казаха

те, — защо стоите тук и се взирате в небето? Този Исус, който се възнесе на небето, отделяйки се от вас, ще се върне по същия начин, както го видяхте да се издига.“

Избиране на нов апостол

¹²Това стана на Елеонската планина, намираща се на около един километър от Ерусалим, и оттам те се върнаха в Ерусалим. ¹³Когато пристигнаха, се качиха в горната стая, където бяха отседнали: това бяха Петър, Йоан, Яков, Андрей, Филип и Тома, Вартоломей и Матей, Яков — синът на Алфей, Симон Зилотът и Юда — синът на Яков.

¹⁴Всички бяха заедно и постоянно се молеха. С тях бяха и няколко жени, Мария — майката на Исус, и братята му.

¹⁵След няколко дни вярващите се събраха (бяха около сто и двадесет души) и Петър стана и каза: ¹⁶⁻¹⁷„Братя, трябваше да се изпълни Писанието, в което Святият Дух предрече чрез думите на Давид, че Юда, който беше един от нас и служеше с нас на Бога, ще води онези, които арестуваха Исус.“

¹⁸(С парите, които получи за своята зла постъпка, Юда си купи нива, където падна на главата си, а тялото му се разпра и всичките му вътрешности се изсипаха. ¹⁹За това научиха всички жители на Ерусалим и нарекоха нивата Акелдама, което на техния език означава „Нива на кръв“.)

²⁰„Защото в книгата на Псалмите е написано:

«Да запустее земята му
и никой да не живее там!» *Псалм 69:25*
И още:

«Мястото му сред водачите да се
заеме от друг.» *Псалм 109:8*

²¹⁻²² Затова трябва да изберем за свидетел на възкресението на Исус един измежду тези, които ни придружаваха през цялото време, докато Господ Исус беше с нас — от Йоановото кръщение до деня, когато ни беше отнет и се възнесе на небето.“

²³ Предложиха двама: Йосиф, наречен Варсава (наречен още и Юст), и Матия. ²⁴ След това апостолите се помолиха, казвайки: „Ти, Господи, който познаваш всяко сърце, покажи ни кого от тези двама души си избрал ²⁵ да заеме мястото на апостол в това служение, което Юда изостави, за да отиде, където му се полага.“ ²⁶ След това хвърлиха жребий и той се падна на Матия. Така Матия стана апостол заедно с другите единадесет.

Идването на Святия Дух

2 Когато дойде денят на Петдесетница, те всички бяха събрани заедно на едно място. ² Внезапно от небето се разнесе звук, наподобяващ свистене на бурен вятър, и изпълни цялата къща, където седяха. ³ Пред очите им се появи нещо, подобно на огнени езици, които се разделиха и се спуснаха върху всеки един от тях. ⁴ Те всички се изпълниха със Святия Дух и започнаха да говорят на различни езици, както Духът им даде сила да говорят.

⁵ В Ерусалим живееха набожни юдеи от всеки народ по света. ⁶ Когато този звук се разнесе, се събра тълпа. Хората бяха озадачени, тъй като всеки чуваше апостолите да говорят на неговия роден език. ⁷ Поразени и недоумяващи, те се питаха един друг: „Нали всички тези хора, които говорят, са галилейци?

⁸ Тогава как става така, че всеки от нас ги чува да говорят на неговия роден език? ⁹ Сред нас има хора от Партия, Мидия и Елам, жители на Месопотамия, Юдея, Кападокия, Понт и Азия, ¹⁰ Фригия, Памфилия, Египет, Ливийските области близо до Киринея, посетители от Рим, ¹¹ юдеи по рождение и прозелити, критяни и араби. Тези хора тук разказват за чудните Божии дела и всеки от нас чува това на своя роден език!“ ¹² Изумени и озадачени, те се питаха един друг: „Какво ли значи това?“ ¹³ А други се присмиваха на апостолите и казваха: „Напили са се със сладко вино.“

Петър говори на множеството

¹⁴ Тогава Петър се изправи с останалите единадесет апостола и високо заговори на множеството: „Братя юдеи и всички вие, които живеете в Ерусалим! Нека ви обясня какво означава това. Слушайте ме внимателно. ¹⁵ Тези хора не са пияни, както си мислите — та сега е само девет часа сутринта! ¹⁶ Това, което днес виждате, е предсказаното от пророк Йоил:

¹⁷ «Бог казва:

В последните дни ще излея Духа си върху всеки човек. Синовете и дъщерите ви ще пророкуват и младежите ви ще имат видения, а старците ви ще сънуват особени сънища.

¹⁸ Да, в онези дни ще излея Духа си върху хората, които ми служат — мъже и жени, и те ще пророкуват.

¹⁹ Ще извърша чудеса горе в небето и знамения долу на земята.

Ще има кръв, огън и облаци от дим.

²⁰ Слънцето ще потъмнее,

а луната ще стане кървавочервена,

преди да настъпи великият и славен
Господен Ден.

²¹ Тогава всеки, който призове името
на Господа,
ще бъде спасен.» *Йоил 2:28-32*

²² Израелтяни, чуйте тези думи:
чрез Исус от Назарет Бог извърши
пред вас могъщи чудеса и знамения
и с това ви засвидетелства, че Исус е
човекът, избран от него. Вие самите
знаете това. ²³ Този човек ви беше
предаден според Божия установен
план и предварително знание. С
помощта на беззаконници вие го
убихте, като го приковахте на кръст.

²⁴ Но Бог го възкреси и го избави от
смъртта, защото тя не можеше да има
власт над него. ²⁵ Давид говори за
Исус:

«Винаги виждах Господа пред себе си.
Той е от дясната ми страна,
за да ме закриля.

²⁶ Затова сърцето ми е радостно
и езикът ми ликува.

Да, дори тялото ми ще живее с
надежда,

²⁷ защото няма да изоставиш
душата ми в света на мъртвите
и няма да позволиш Святият ти
да изтлее в гроба.

²⁸ Ти ми разкри пътищата на живота.
Твоео присъствие ще ме изпълва с
радост.» *Псалм 16:8-11*

²⁹ Братя, за нашия праотец Давид
с увереност мога да ви кажа, че той
умря и беше погребан, и гробницата
му и до днес е при нас. ³⁰ Но той
беше пророк и знаеше, че Бог с
клетва му обеща да възкачи един от
неговите потомци на престола му.*

³¹ Предвиждайки какво ще се случи,

Давид говореше за възкресението на
Месията, когато каза:

«Той не бе изоставен
в света на мъртвите,
нищо тялото му изтля в гроба.» *Псалм*
16:10

³² Бог възкреси този Исус и всички
ние сме свидетели на това. ³³ След
като беше издигнат отдясно на Бога,
Исус получи от Отца обещания Свята
Дух, а после изля това, което вие
виждате и чувате. ³⁴ Защото не Давид
беше възнесен в небесата. Самият той
казва:

«Господ каза на моя Господ:
Седни от дясната ми страна,

³⁵ докато подчини твоите врагове на
властта ти.» *Псалм 110:1*

³⁶ Нека цял Израел знае със
сигурност, че този Исус, когото вие
разпънахте на кръст, Бог направи и
Господ, и Месия.“

³⁷ Това, което чува, жегна сърцата
им и те попитаха Петър и другите
апостоли: „Какво да направим,
братя?“

³⁸ Петър им каза: „Покайте се!
Всеки един от вас трябва да се
кръсти в името на Исус Христос,
за да му се простят греховете, и
ще получите дара на Святия Дух.
³⁹ Защото обещанието е за вас, за
децата ви и за всички, които са далеч
— всички, които Господ, нашият Бог,
призове при себе си.“

⁴⁰ И с много други думи той ги
предупреждаваше и умоляваше:
„Спасете се от това извратено
поколение!“ ⁴¹ Онези, които приеха
посланието му, се кръстиха и в този
ден към вярващите се присъединиха
около три хиляди души.

*2:30 Бог ... престола му Вж. 2 Царе 7:12,13; Пс. 132:11.

†2:35 докато ... властта ти Букв.: „докато направя враговете ти столче за краката ти“.

Животът на вярващите

⁴² Вярващите постоянностваха в учението на апостолите, в общението, в разчупването на хляб* и в молитвите. ⁴³ Страхопочитание изпълни всеки, защото апостолите извършиха многобройни чудеса и знамения. ⁴⁴ Всички вярващи живееха заедно и споделяха помежду си всичко, което имаха. ⁴⁵ Продаваха земите и вещите си и разпределяха парите на всеки според нуждите му. ⁴⁶ Срещаха се в храма всеки ден, обединени от общата цел; разчупваха хляб по домовете си и ядяха заедно с весели и искрени сърца; ⁴⁷ възхваляваха Бога и се радваха на одобрението на хората. И всеки ден Господ добавяше към тях онези, които се спасяваха.

Петър излекува сакат човек

3 Един ден, когато беше време за следобедната молитва в три часа, Петър и Йоан се качваха към храма. ² Пред храмовата врата, наречена „Красива“, имаше един човек, куц по рождение, когото носеха и оставяха всеки ден там, за да проси милостиня от влизащите в храма. ³ Когато видя Петър и Йоан пред входа на храма, човекът им поиска пари. ⁴ Те се вгледаха в него и Петър каза: „Погледни ни!“ ⁵ Той ги погледна в очакване да получи нещо от тях. ⁶ Но Петър каза: „Сребро и злато нямам, но каквото имам, това ти давам: В името на Исус Христос от Назарет стани и ходи!“ ⁷ Петър го подхвана за дясната ръка и му помогна да

стане. Стъпалата и глезените му моментално заякнаха. ⁸ Човекът скочи на крака и започна да ходи, и влезе с тях в храма, като ходеше и подскачаше, и възхваляваше Бога. ⁹ Всички хора го видяха да ходи и да възхвалява Бога ¹⁰ и разбраха, че това е същият този човек, който преди седеше и просеше пред Красивата порта на храма. Те бяха изпълнени с изумление и удивление от това, което му се беше случило.

Петър говори на народа

¹¹ Излекуваният не се отделяше от Петър и Йоан, а в това време хората удивени се стичаха към тях в Соломоновия портал. ¹² Като видя това, Петър им каза: „Израелтяни, защо се чудите на станалото и сте се втреничили в нас така, като че ли ние с нашата сила и набожност излекувахме този човек и той проходи? ¹³ Бог направи това: Богът на Авраам, Исаак и Яков, Богът на нашите предци прослави своя слуга Исус, когото вие предадохте на смърт и от когото се отрекохте пред Пилат, след като беше решил да го освободи. ¹⁴ Отрекохте се от Святия и Праведния и поискахте да ви бъде освободен един убиец.[†] ¹⁵ Убихте Този, който дарява живот, но Бог го възкреси от мъртвите и ние сме свидетели на това. ¹⁶ И защото повярвахме в Исус, неговото име даде сила на този човек, когото виждате и познавате. Да, вярата, която бе пробудена чрез Исус, напълно излекува този човек пред очите ви.

*2:42 *разчупване на хляб* Споменава се още в ст. 46. Може да означава или обикновено ядене, или приемане на Господната вечеря, която Исус завещава на последователите си да извършват, за да го помнят. Вж. Лк. 22:14-20.

†3:14 *убиец* Варава — човекът, освободен от Пилат вместо Исус по молба на юдеите. Вж. Лк. 23:18.

¹⁷ И сега, братя, аз зная, че и вие, и водачите ви, постъпихте така от незнание. ¹⁸ Но по този начин се изпълни предреченото от Бога чрез думите на всички пророци — че неговият Месия ще страда и умре. ¹⁹ Затова покайте се и се върнете при Бога, за да бъдат заличени греховете ви; ²⁰ за да ви дари Господ времена на духовна отмора; за да ви прати Исус — Този, когото той определи да бъде за вас Месия. ²¹ Той трябва да остане в небето, докато се възстанови всичко, за което Бог отдавна ни е известил чрез думите на святите си пророци. ²² Защото Моисей е казал: «Господ, вашият Бог, ще издигне от собствения ви народ пророк като мен. Слушайте го за всичко, което ще ви каже. ²³ Всеки, който не се вслуша в думите на този пророк, ще бъде отделен от Божия народ и ще загине.»* ²⁴ Всички пророци, говорили някога — и Самуил, и другите след него — предизвестиха тези дни. ²⁵ А вие сте наследници на пророците и на завета, който Бог склучи с предците ви. Той каза на Авраам: «Чрез твоего потомство ще са благословени всички народи по земята.»† ²⁶ Бог възкреси от мъртвите своя слуга и го изпрати най-напред при вас, за да ви благослови, като отклони всеки един от вас от злите му пътища.“

Петър и Йоан пред юдейския върховен съвет

4 Докато Петър и Йоан говореха на народа, при тях дойдоха свещеници, началникът на храмовата стража и няколко садукеи. ² Те бяха раздразнени, защото поучавайки за Исус, Петър

и Йоан проповядваха възкресение от мъртвите. ³ Арестуваха ги и тъй като беше вече вечер, ги държаха затворени до сутринта. ⁴ Но много от хората, които чуха посланието, повярваха и броят на вярващите достигна пет хиляди.

⁵ На другия ден в Ерусалим се събраха юдейските водачи, старейшини и законоучители. ⁶ Там бяха и първосвещеникът Анна, Каяфа, Йоан, Александър и всички, които бяха от първосвещенически род. ⁷ Изправиха апостолиле отпред и започнаха да ги разпитват: „С каква власт и от чие име извършихте това?“

⁸ Тогава Петър, изпълнен със Светия Дух, каза: „Водачи на народа и старейшини! ⁹ Щом като вие днес ни разпитвате как сме извършили едно добро дело — как сме излекували сакат човек — ¹⁰ нека всички вие и целият израелски народ знае, че това стана в името на Исус Христос от Назарет, когото вие разпънахте на кръст и когото Бог възкреси от мъртвите. Чрез него този човек стои пред вас здрав. ¹¹ Исус е «камъкът, който вие, зидари, отхвърлихте и който стана крайъгълен камък».

Псалм 118:22

¹² Единствено в него можете да намерите спасение, защото няма друго име под небето, дадено на хората, чрез което трябва да се спасим!“

¹³ Юдейските водачи разбраха, че Петър и Йоан са най-обикновени, необразовани хора, но като видяха смелостта, с която говореха, останаха поразени и разбраха, че са били с Исус. ¹⁴ Нищо не можаха да им

*3:23 Цитат от Вт. 18:15, 18-19.

†3:25 Цитат от Бит. 22:18; 26:24.

възразят, тъй като заедно с Петър и Йоан пред очите на всички стоеше излекуваният.¹⁵ Тогава им заповядаха да излязат от Синедриона и започнаха да се съветват помежду си:¹⁶ „Какво да правим с тези хора? Всички жители на Ерусалим знаят, че извършиха изключително знамение и ние не можем да го отречем.“¹⁷ Но за да не продължи да се разпространява това учение сред народа, ще ги предупредим повече на никого да не говорят в това име.“

¹⁸ След това ги повикаха в Синедриона и им забраниха както да казват, така и да поучават нещо в името на Исус.¹⁹ Но Петър и Йоан отговориха: „Сами решете кое е справедливо пред Бога — вас или Бога да слушаме.“²⁰ Защото ние не можем да не говорим за това, което сме видели и чули.“²¹ И като ги заплашиха отново, юдейските водачи ги пуснаха. Нямаше как да ги накажат, защото хората прославяха Бога за случилото се.²² Човекът, с когото се случи това знамение и който оздравя, беше на повече от четиридесет години.

Петър и Йоан се връщат при вярващите

²³ След като бяха освободени, Петър и Йоан отидоха при своите и им съобщиха какво им бяха казали главните свещеници и старейшините.²⁴ След като ги изслушаха, всички вярващи заедно се помолиха на Бога и казаха: „Господарю, ти сътвори небето, земята, морето и всичко в тях.“²⁵ Твои са думите, които слугата ти Давид, нашият баща, изрече, воден от Святия Дух: „Защо беснееха народите? Защо заговорничеха безсмислено?

²⁶ Земните царе се подготвиха за битка и всички владетели се събраха с една обща цел срещу Господа и неговия Месия.»

Псалм 2:1-2

²⁷ Всичко това наистина се случи в този град, когато Ирод и Пилат Понтийски се събраха с езичниците и народа на Израел срещу твоя свят слуга Исус, когото ти помаза,²⁸ за да се изпълни онова, което ръката ти и волята ти бяха предопределили.²⁹ А сега, Господи, чуй заплашите им и дай възможност на слугите си да прогласят без страх словото ти,³⁰ като ни покажеш силата на ръката си: болни да оздравяват, знамения и чудеса да стават чрез името на твоя свят слуга Исус!“

³¹ В края на молитвата им мястото, където бяха събрани, се разтресе. Всички се изпълниха със Святия Дух и започнаха да говорят Божието слово без страх.

Споделяне

³² Всички вярващи бяха като едно цяло — с едно сърце и една душа. Никой не казваше за имота си, че е само негов, а всичко, което имаха, споделяха помежду си.³³ С голяма сила апостолите свидетелстваха за възкресението на Господ Исус и Бог изобилно благославяше всички тях.³⁴ Никой не живееше в лишение, защото онези, които имаха ниви или къщи, ги продаваха, донасяха парите от продажбата,³⁵ слагаха ги в краката на апостолите и после те се раздаваха на всеки според нуждите му.

³⁶ Така постъпи и Йосиф — левит, родом от Кипър, когото апостолите нарекоха Варнава, което в превод означава „син на утешение“. ³⁷ Той имаше нива, която продаде, донесе

парите и ги сложи в краката на апостолите.

Анания и Сапфира

5 Един човек на име Анания и жена му Сапфира продадоха част от имота си ² и Анания със знанието на жена си задържа част от прихода, а останалото донесе и сложи в краката на апостолите.

³Тогава Петър му каза: „Анания, защо позволи на Сатана така да завладее сърцето ти, че да излъжеш Святия Дух и да задържиш част от парите от продажбата на земята?

⁴Нали тази земя беше твоя, преди да я продадеш! След като я продаде, парите бяха твои да се разпореждаш с тях, както намериш за добре. Защо намисли да извършиш това нещо? Ти излъга не хората, а Бога.“

⁵Като чу тези думи, Анания се свлече на земята и издъхна. Всички, които научиха това, много се изплашиха. ⁶Младежите станаха, покриха тялото му, после го изнесоха и го погребяха.

⁷След около три часа влезе жената на Анания, която не знаеше какво се беше случило. ⁸Петър я попита: „Каж ми, за толкова ли пари продадохте нивата си?“

„Да, за толкова я продадохме“ — отговори тя.

⁹Тогава Петър ѝ каза: „Защо вие двамата сте се наговорили да подлагате на изпитание Духа на Господа? Виж! Онези, които погребяха мъжа ти, са стъпили вече на прага; и теб така ще изнесат.“ ¹⁰В същия миг тя падна в краката му и издъхна. Когато младежите влязоха, я намериха мъртва, изнесоха я и я погребяха до мъжа ѝ. ¹¹Тогава цялата църква и тези, които чуха това, много се изплашиха.

Божии знамения

¹²Апостолите извършиха много знамения и чудеса сред хората. Всички се събираха в Соломоновия портал, обединени от общата цел.

¹³Никой от останалите не смееше да се присъедини към тях, но всички ги възхваляваха. ¹⁴Все повече хора — и мъже, и жени — вярваха в Господа и бяха прибавяни към редиците на вярващите. ¹⁵Хората изнасяха болните си на улиците и ги слагаха на легла и постелки с надеждата, че когато Петър мине покрай тях, сянката му може да докосне болните.

¹⁶В Ерусалим идваха и много хора от околните градове. Те водеха болни и хора, измъчвани от зли духове, и всички оздравяваха.

Юдейските водачи се опитват да спрат апостолите

¹⁷Тогава първосвещеникът и всички, които бяха с него (групата на садукейците), се изпълниха със завист. ¹⁸Те хванаха апостолите и ги хвърлиха в затвора. ¹⁹Но през нощта Господен ангел отвори вратите на затвора, изведе ги и им каза: ²⁰„Идете в храма, изправете се пред народа и разкажете на хората всичко за този нов живот.“ ²¹Като чуха това, апостолите влязоха призори в храма и започнаха да поучават.

Първосвещеникът и всички, които бяха с него, пристигнаха и свикаха Синедриона и целия съвет на старейшините на израелския народ. Те изпратиха хора да доведат от затвора апостолите. ²²Хората отидоха до затвора, но не ги намериха вътре. Те се върнаха и съобщиха за това с думите: ²³„Намерихме затвора здраво залостен и стражата да пази отвън

до вратите. Но когато отключихме, вътре нямаше никой.“²⁴ При тези думи началникът на храмовата стража и главните свещеници, озадачени, се зачудиха какво значи всичко това.²⁵ Тогава влезе някакъв човек и им каза: „Хората, които затворихте, са в храма и поучават народа.“²⁶ Тогава началникът на храмовата стража отиде с войниците си и ги доведе, без да използва сила срещу тях, тъй като се страхуваше, че народът може да убие с камъни него и войниците му.

²⁷ Доведоха ги в Синедриона и ги изправиха пред всички. Първосвещеникът започна да ги разпитва:²⁸ „Нали строго ви забранихме да поучавате в това име! Защо въпреки това изпълвате Ерусалим с вашето учение и искате върху нас да стоварите вината за смъртта на този човек?“

²⁹ Петър и другите апостоли отговориха: „На Бога трябва да се подчиняваме, а не на хората.“³⁰ Богът на нашите предци възкреси Исус, когото вие убихте, като го разпънахте на кръст.³¹ Бог го издигна до дясната си страна като Водач и Спасител, за да може израелтяните да се покаят и Бог да прости греховете им.³² Ние сме свидетели на тези неща, свидетел е и Светият Дух, който Бог е дал на онези, които му се подчиняват.“

³³ Като чува това, членовете на Синедриона страшно се разгневиха и искаха да ги убият.³⁴ Но тогава един от фарисеите в Синедриона на име Гамалиил, уважаван от целия народ законоучител, стана и заповяда да изведат за малко апостолите навън.³⁵ После каза на съвета: „Израелтяни, внимавайте какво ще правите с тези хора!“³⁶ Помнете ли как преди време се появи Тевда, който

твърдеше, че е велик? Около него веднага се събраха четиристотин последователи, но когато го убиха, всички се разпръснаха и цялото нещо пропадна.³⁷ После, по времето на преброяването, се появи галилееецът Юда и увлече доста хора след себе си. Но той също беше убит и всичките му последователи се разпиляха.³⁸ Затова сега ви казвам — стойте настрана от тези хора и ги оставете на мира, защото ако този замисъл или това дело идва от човек, то ще се провали;³⁹ но ако идва от Бога, няма да можете да ги унищожите и дори е възможно да се окаже, че се борите против Бога.“

Те послушаха съвета му⁴⁰ и извикаха апостолите. Заповядаха да ги набият с камшици, след това им забраниха да говорят повече за Исус и ги пуснаха.⁴¹ Апостолите излязоха от Синедриона радостни, че са били сметени за достойни да понесат унижение заради името на Исус.⁴² Всеки ден в храма и от къща на къща те не спираха да поучават и проповядват Благата вест, че Исус е Месията.

Избрани са седем помощника

6 В онези дни, когато броят на последователите непрекъснато растеше, говорещите гръцки юдеи се оплакаха срещу говорещите арамейски юдеи, изтъквайки, че вдовиците им били пренебрегвани при ежедневното разпределение на храната.² Дванадесетте апостола събраха всички последователи и казаха: „Не е редно да изоставим Божието слово, за да се занимаваме с осигуряването на храната.“³ Затова, братя, изберете между вас седем души с добра репутация, изпълнени с Духа и с мъдрост, които да поставим

на тази служба. ⁴А ние ще се отдадем на молитва и на делото на проповядването.“

⁵Това предложение се хареса на всички. Те избраха Стефан (мъж, изпълнен с вяра и със Святия Дух), Филип,* Прохор, Никанор, Тимон, Пармен и Николай, прозелит от Антиохия. ⁶Представиха ги на апостолите, които се помолиха и положиха ръцете си върху тях.

⁷И така Божието слово се разпространяваше, броят на последователите в Ерусалим се увеличаваше все повече и много юдейски свещеници се подчиняваха на вярата.

Юдеите срещу Стефан

⁸Изпълнен с Божията благодат и сила, Стефан вършеше велики чудеса и знамения сред хората. ⁹Но някои от така наречената синагога на либертинците се надигнаха срещу него. Това бяха юдеи от Киринаея и Александрия, от Киликия и Азия. Те завързаха спор със Стефан, ¹⁰но бяха безсилни пред мъдростта и Духа, с които той говореше.

¹¹Тогава подкупиха няколко души да кажат: „Чухме го да изрича богохулства срещу Моисей и Бога.“ ¹²По този начин те подтикнаха народа, старейшините и законоучителите, които дойдоха, заловиха го и го отведоха пред Синедрiona.

¹³Доведоха и лъжесвидетели, които казаха: „Този човек непрестанно хули

това свято място и закона. ¹⁴Чухме го да казва, че онзи Исус от Назарет ще разруши този храм и ще промени обичаите, които Моисей ни предаде.“ ¹⁵Всички, които седяха в Синедрiona, се вгледаха в него и видяха, че лицето му е като на ангел.

Речта на Стефан

7 Тогава първосвещеникът го попита: „Вярно ли е това?“ ²Стефан отговори: „Братя и бащи, чуйте ме! Богът на славата се яви на баща ни Авраам в Месопотамия, когато той още не се беше заселил в Харан, ³и му каза: «Остави страната си и близките си и иди в земята, която ще ти покажа.»[†]

⁴И Авраам напусна Халдейските земи[‡] и се засели в Харан. След смъртта на баща му, Бог го накара да се пресели оттам в земята, където вие живеете сега. ⁵Тук той не му остави дори една педя земя в наследство, но обеща в бъдеще той и потомците му след него да владеят тази земя, макар че Авраам тогава нямаше деца.

⁶Ето какво му каза Бог: «Твоите потомци ще бъдат пришълци в чужда земя, ще бъдат поробени и четиристотин години ще бъдат угнетявани. ⁷Но аз ще осъдя народа, на който ще робуват.»[†] Бог каза: «И след това ще излязат от тази страна и тук на това място ще ми служат.»[§]

⁸И Бог даде на Авраам завета на обрязването. Авраам стана баща на Исаак и на осмия ден след раждането му го обряза; Исаак стана баща на

*6:5 *Филип* Не апостол Филип.

†7:3 Цитат от Бит. 12:1.

‡7:4 *Халдея* Друго име на Вавилония, област в южната част на Месопотамия. Вж. стих 2.

†7:7 Цитат от Бит. 15:13-14.

§7:7 Цитат от Бит. 15:14; Изх. 3:12.

Яков и го обряза, а Яков обряза своите синове, които станаха дванадесетте патриарха.*

⁹ Патриарсите завиждаха на Йосиф и го продадоха в робство в Египет, но Бог не го изостави ¹⁰ и го спаси от всичките му беди, дари му мъдрост и му помогна да спечели благоволенieto на фараона, царя на Египет. И фараонът го направи главен управител на Египет и на цялото си домакинство. ¹¹ След това в цял Египет и Ханаан настъпи глад и причини голямо страдание. Прадедите ни не намираха храна.

¹² Когато чу, че в Египет има жито, Яков изпрати там нашите прадеди. (Това беше първото им пътуване до Египет.) ¹³ При второто им посещение Йосиф се разкри на братята си и фараонът научи за неговото потекло. ¹⁴ Тогава Йосиф повика баща си Яков и целия си род — общо седемдесет и пет души. ¹⁵ Яков отиде в Египет и там той и дедите ни живяха до смъртта си. ¹⁶ Пренесоха ги обратно в Сихем и ги положиха в гробницата, която Авраам беше купил със сребро от синовете на Хамор в Сихем.

¹⁷ Колкото повече приближаваше времето за изпълнение на обещанието, дадено на Авраам от Бога, толкова повече растеше броят на израелтяните в Египет, ¹⁸ докато владетел на Египет стана друг цар, който не познаваше Йосиф. ¹⁹ Той хитро се възползва от нашия народ, беше жесток към предците ни и ги принуждаваше да оставят новородените си навън, за да умрат.

²⁰ По това време се роди Моисей, който беше много красиво дете. Три месеца той расна в бащиния си дом.

²¹ Когато го оставиха навън, дъщерята на фараона го прибра и го отгледа като свой собствен син. ²² Моисей бе обучен в цялата египетска мъдрост и беше силен на думи и дела.

²³ Когато стана на четиридесет години, той реши да посети братята си, израелтяните. ²⁴ Моисей видя, че един от тях е малтретиран, защити го и отмъсти за малтретирания, като уби египтянина. ²⁵ Той мислеше, че братята му ще разберат, че чрез него Бог им изпраща спасение, но те не разбраха.

²⁶ На другия ден той видя двама от тях, които се биеха, и се опита да ги помири, като им каза: «Хора, нали сте братя, защо се отнасяте зле един към друг?» ²⁷ Човекът, който малтретираше ближния си, блъсна Моисей и каза: «Кой те постави да ни бъдеш водач и съдия?» ²⁸ Да не искаш да ме убиеш, както вчера уби египтянина?»[†] ²⁹ Като чу това, Моисей избяга и се засели в чуждите Мадиямски земи. Там му се родиха двама сина.

³⁰ Четиридесет години по-късно в пламъците на един горящ храст в пустинята близо до планината Синай му се яви ангел. ³¹ Моисей беше удивен от това, което видя. Като се приближи да го разгледа, той чу гласа на Господа: ³² «Аз съм Богът на твоите предци, Богът на Авраам, Исаак и Яков.»[‡] Треперейки от страх, Моисей не смееше да погледне.

*7:8 *патриарси* Родоначалници на дванадесетте родови клана на юдеите. Синове на Яков, наречен още Израел. Вж. Бит. 35:10.

†7:28 Цитат от Изх. 2:14.

‡7:32 Цитат от Изх. 3:6.

³³ Тогава Господ му каза: «Събуй си сандалите, защото мястото, на което си стъпил, е свята земя. ³⁴ Наистина видях как потискат народа ми в Египет, чух стенанията му и слязох да го освободя. Ела сега, ще те изпратя обратно в Египет.»*

³⁵ Това беше същият Моисей, когото израелтяните отхвърлиха с думите: «Кой те постави водач и съдия?»[†] Този Моисей Бог изпрати като водач и освободител; изпрати го с помощта на ангела, който той видя в горящия храст. ³⁶ Моисей ги изведе и четиридесет години вършеше чудеса и знамения в Египет, край Червено море и в пустинята.

³⁷ Това е същият Моисей, който каза на израелтяните: «Бог ще издигне измежду братята ви пророк като мен.»[‡] ³⁸ Той е този, който беше с народа на Израел, събрал се в пустинята; той е този, на когото ангелът говори на планината Синай, и той бе с бащите ни; той получи заповеди, които дават живот, за да ни ги предаде.

³⁹ Но прадедите ни отказаха да му се подчинят. Отхвърлиха го и в сърцата си се обърнаха към Египет.

⁴⁰ Те казаха на Аарон: «Направи ни някакви богове, които да вървят пред нас и да ни водят, защото с онзи Моисей, който ни изведе от Египет, не знаем какво е станало.»[†]

⁴¹ И тогава направиха изображение на телец и на този идол принасяха

жертва и празнуваха в чест на онова, което ръцете им бяха създали. ⁴² Но Бог се отвърна от тях и ги остави да се покланят на небесното войнство, както е писано в книгата на пророците:

«Не на мен, израелтяни, принасяхте заклани животни и жертви

четиридесет години в пустинята!

⁴³ Вие носихте скинията на Молох и звездата на вашия бог Рефан: идолите, които сами създадохте, за да им се покланяте.

Затова ще ви прогоня отвъд Вавилон.»

Амос 5:25-27

⁴⁴ Прадедите ни в пустинята носеха Свещената скиния.[§] Бог научи Моисей как да направи тази скиния по образа, който му беше показан.

⁴⁵ Прадедите ни, които наследиха скинията, я донесоха с Исус Навин, когато завладяха земите на други народи, които Бог беше прокудил от лицето им. Тя остана там до времето на Давид. ⁴⁶ Бог прояви благоволение към Давид и той поиска позволение да построи дом за народа на Яков.**

⁴⁷ Ала Соломон бе този, който построи храма.

⁴⁸ Но Всевишният не живее в храмове, изградени от човешка ръка, както казва пророкът^{††}:

⁴⁹ «Господ казва: Небето е моят престол,

а земята — място да отморя краката си.

*7:34 Цитат от Изх. 3:5-10.

†7:35 Цитат от Изх. 2:14.

‡7:37 Цитат от Вт. 18:15.

†7:40 Цитат от Изх. 32:1.

§7:44 *Свещената скиния* Букв.: „Скиния на Свидетелството“. Подвижна шатра или палатка, в която се съхраняват десетте Божии заповеди и където Бог живее сред своя народ по времето на Моисей.

**7:46 *за народа на Яков* Според някои гръцки ръкописи: „за Бога на Яков“.

††7:48 *пророкът* Исая, Божий пророк около 740-700 г. пр. Хр.

Какъв дом ще ми постройте?

Кое е мястото, където да отидя?

⁵⁰ Нали аз съм сътворил всичко!» *Исайя 66:1-2*

⁵¹ Тогава Стефан им каза: „Вие, твърдоглави хора, които не отдавате сърцата си на Бога и не се вслушвате в думите му! Винаги сте против това, което ви казва Святия Дух. Правите също както правеха прадедите ви. ⁵² Има ли поне един пророк, когото прадедите ви да не преследваха? Те дори убиха онези, които отдавна предизвестиха идването на Праведника, а сега вие станяхте негови предатели и убийци. ⁵³ Вие, които получихте закона, който Бог ви даде чрез ангелите си, но не го спазихте!“

Убийството на Стефан

⁵⁴ Като чува тези думи, юдейските водачи побесняха и заскърцаха със зъби срещу него. ⁵⁵ А Стефан, изпълнен със Святия Дух, погледна към небето и видя Божията слава и Исус, застанал отдясно на Бога, ⁵⁶ и каза: „Ето! Виждам небесата разтворени и Човешкия Син, застанал отдясно на Бога.“

⁵⁷ При тези му думи те се развикаха силно и запушиха ушите си. После всички заедно се спуснаха към него, ⁵⁸ отведоха го извън града и започнаха да го замерват с камъни. Лъжесвидетелите оставиха наметките си в краката на един младеж на име Савел. ⁵⁹ Докато хвърляха камъни по него, Стефан се молеше: „Господи Исусе, приеми духа ми!“ ⁶⁰ После коленичи и извика високо: „Господи, не ги обвинявай за този грях!“ След като каза това, умря.

Савел преследва вярващите

8 Савел одобри убийството на Стефан. От този ден започна жестоко гонение срещу църквата в Ерусалим и всички, освен апостолите, се пръснаха из цяла Юдея и Самария.

² Стефан беше погребан и оплакан от няколко благочестиви мъже.

³ Савел се опитваше да унищожи църквата, като ходеше от къща на къща, насила измъкваше мъже и жени и ги хвърляше в затвора.

⁴ Онези, които се разпръснаха, разнасяха Благата вест навсякъде, където отиваха.

Филип проповядва в Самария

⁵ Филип* отиде в Самария и там проповядваше за Месията. ⁶ Когато хората го чува и видяха знаменията, които вършеше, всички се вслушаха внимателно в това, което той им казваше. ⁷ В много случаи зли духове със силен вик излизаха от хората, които бяха обладани от тях. Много парализирани и сакати бяха излекувани. ⁸ Голяма радост настъпи в този град.

⁹ Там имаше един човек на име Симон, който от доста време се занимаваше с магии и смайваше с тях жителите на Самария. Той се хвалеше и наричаше себе си велик. ¹⁰ Всички го слушаха — от най-скромния до най-високопоставения — и казваха: „В този човек е Божията сила, наречена «Велика сила».“

¹¹ Слушаха го, защото от доста време ги смайваше с магиите си.

¹² Но когато повярваха на Филип, който проповядваше Благата вест за Божието царство и за силата на Исус

* 8:5 *Филип* Не апостол Филип. Още в стих 26.

Христос, мъже и жени се кръстиха.

¹³ Самият Симон също повярва, кръсти се и не се отделяше от Филип. Той видя великите знамения и чудеса, които се извършваха, и се смая.

¹⁴ Апостолите, които бяха в Ерусалим, чуха, че в Самария са приели Божието слово, и изпратиха там Петър и Йоан. ¹⁵ Щом пристигнаха, те се помолиха вярващите да получат Святия Дух, ¹⁶ тъй като до този момент той все още не беше дошъл върху никого от тях — те се бяха кръстили само в името на Господ Исус. ¹⁷ Тогава двамата апостола започнаха да полагат ръцете си върху тях и те получаваха Святия Дух.

¹⁸ Когато Симон видя, че всеки, върху когото апостолите полагаха ръцете си, получаваше Духа, той им предложи пари ¹⁹ и каза: „Дайте и на мен такава власт, за да може всеки, върху когото положи ръцете си, да получи Святия Дух.“

²⁰ Петър му каза: „Да загинеш и ти, и парите ти заедно с теб, понеже помисли, че можеш с пари да купиш Божия дар! ²¹ Не можеш да участваш в това дело, защото сърцето ти не е чисто пред Бога! ²² Така че покай се! Отвърни се от злото си намерение и се моли на Господа. Може би ще получиш прошка за това, което си помисли. ²³ Виждам, че те изпълва горчива завист и си пленник на греха.“

²⁴ Тогава Симон отговори: „Вие се молете за мен на Господа, за да не ми се случи нищо от това, което казахте.“

²⁵ След като разказаха на хората за всичко, на което бяха свидетели, и съобщиha Божието послание, Петър и Йоан се върнаха в Ерусалим. По пътя

те проповядваха Благата вест в много самарянски села.

Филип поучава един етиопец

²⁶ Господен ангел каза на Филип: „Пригответи се и тръгни на юг по пътя, който води през пустинята от Ерусалим до Газа.“

²⁷ Филип се пригответи и тръгна. По пътя видя един етиопец — евнух, важен служител на Кандакия, Етиопската царица, и отговарящ за цялата ѝ хазна. Той беше ходил на поклонение в Ерусалим ²⁸ и сега се връщаше у дома си. Етиопецът седеше в колесницата си и четеше книгата на пророк Исая.

²⁹ Тогава Духът каза на Филип: „Иди до тази колесница и остани там.“ ³⁰ Като настигна колесницата, Филип чу етиопеца да чете от книгата на пророк Исая и го попита: „Разбираш ли това, което четеш?“

³¹ „Как мога да го разбера, без някой да ми го обясни?“ — отговори той и покани Филип да се качи и да седне до него. ³² Откъсът от Писанието, който той четеше, беше следният:

„Отведен бе, както водят овца в кланицата.

И както агнето е безмълвно пред този, който го стриже, така и той дума не пророни.

³³ Унизиха го и му отказаха справедливост.

Кой ли някога ще разкаже за потомците му?

Защото животът му на земята свърши.“ *Исая 53:7-8*

³⁴ Евнухът каза на Филип: „Каж ми, за кого говори пророкът — за себе си или за някой друг?“ ³⁵ Тогава Филип заговори и като започна от това Писание, му разказа Благата вест за Исус.

³⁶ По пътя стигнаха до едно място, където имаше вода и евнухът каза: „Ето, тук има вода! Какво ми пречи да се кръстя?“ ³⁷ ³⁸ И той заповяда да спрат колесницата. После двамата с Филип влязоха във водата и Филип го кръсти. ³⁹ След като излязоха от водата, Господният Дух грабна Филип и евнухът повече не го видя, но радостно продължи пътя си. ⁴⁰ А Филип се озова в Азот и тръгна от град на град да проповядва Благата вест, докато пристигна в Кесария.

Савел става последовател на Исус

9 Междуременно Савел продължаваше да заплашва и да иска да убие последователите на Господа. Той отиде при първосвещеника ² и му поиска писма до синагогите на Дамаск, даващи му право, ако открие там някакви последователи на Пътя — мъже или жени — да ги залови и доведе в Ерусалим.

³ Савел приближаваше Дамаск, когато внезапно, както си вървеше, край него проблесна светлина от небето. ⁴ Той падна на земята и чу глас да му казва: „Савле, Савле, защо ме преследваш?“

⁵ А Савел попита: „Кой си ти, Господи?“

Гласът отговори: „Аз съм Исус, когото ти преследваш.“ ⁶ Сега стани и влез в града и там ще ти бъде казано какво трябва да направиш.“

⁷ Мъжете, които придружаваха Савел, стояха онемели, защото чуха гласа, но не видяха никого. ⁸ Савел стана от земята, но когато отвори очи, не виждаше нищо. Хванаха го за ръка и го отведоха в Дамаск. ⁹ Три

дни той не виждаше и нито яде, нито пи нещо.

¹⁰ В Дамаск имаше един ученик на Исус на име Анания, при когото Господ дойде във видение и каза: „Анания!“

„Ето ме, Господи!“ — отвърна Анания.

¹¹ Господ му каза: „Стани и иди на улицата, която наричат Права. Намери къщата на Юда и попитай за Савел от Тарс. Той е там и се моли. ¹² Във видение е видял мъж на име Анания да влиза и да полага ръцете си върху него, за да може да възвърне зрението си.“

¹³ Анания отговори: „Господи, мнозина са ми разказвали за този човек. Чух за всички злини, които е сторил на святите ти хора в Ерусалим. ¹⁴ Сега е дошъл в Дамаск, упълномощен от главните свещеници да арестува всеки, който призовава твоето име.“

¹⁵ Но Господ му каза: „Върви, защото той е избраният от мен инструмент да занесе името ми пред езициници, царе и пред израелския народ. ¹⁶ Аз сам ще му покажа какви страдания трябва да понесе заради моето име.“

¹⁷ Анания излезе, отиде в къщата и като положи ръцете си върху Савел, каза: „Братко Савле, Господ Исус, който ти се яви, докато идваше насам, ме изпрати, за да можеш отново да виждаш и да се изпълниш със Светия Дух.“ ¹⁸ В същия миг нещо подобно на люспи падна от очите на Савел и той прогледна. После стана и се кръсти. ¹⁹ След това хапна малко и почувства как силите му се връщат.

*8:37 Някои по-късни ръкописи добавят: „Филип отговори: «Ако вярваш от цялото си сърце, можеш да се кръстиш.» Служителят каза: «Вярвам, че Исус Христос е Божият Син.»“

Савел проповядва в Дамаск

Савел остана с последователите в Дамаск няколко дни. ²⁰ После започна да ходи в синагогите и да провъзгласява: „Исус е Божият Син!“

²¹ Всички, които го чуваха, се чудеха и казаха: „Нали този човек се опитваше да унищожи в Ерусалим всички вярващи в това име? Нали дойде тук, за да ги арестува и отведе при главните свещеници?“

²² Но Савел ставаше все по-силен и объркваше юдеите, които живееха в Дамаск, като по неоспорим начин доказваше, че Исус е Месията.

Савел се спасява от смърт

²³ Минаха доста дни и юдеите се наговориха да убият Савел. ²⁴ Ден и нощ те наблюдаваха градските порти, за да го убият, но Савел узна за плановете им. ²⁵ Една нощ последователите му помогнаха да избяга — сложиха го в кош, промушиха го през една дупка в градската стена и го спуснаха долу на земята.

Савел в Ерусалим

²⁶ Щом пристигна в Ерусалим, той се опита да се присъедини към последователите, но всички се страхуваха от него, защото не вярваха, че наистина е ученик на Исус. ²⁷ Но Варнава го взе и го заведе при апостолите. Той им обясни как Савел видял Господа по пътя и как Господ му говорил, и колко смело в Дамаск Савел проповядвал в името на Исус.

²⁸ Тогава Савел остана с апостолите. Той свободно влизаше и излизаше от Ерусалим и смело проповядваше в името на Господа. ²⁹ Често приказваше с говорещите

гръцки юдеи и спореше с тях, а те търсеха начин да го убият. ³⁰ Когато узнаха за това, братята го отведоха в Кесария и оттам го изпратиха в Тарс.

³¹ За църквата в цяла Юдея, Галилея и Самария настъпи мирно време. Вярващите живееха в страх от Господа, а Святият Дух ги насърчаваше и с негова помощ броят им растеше и църквата укрепваше.

Петър в Лида и Йопия

³² Обикаляйки по всички градове в околността, Петър пристигна при Божиите хора, които живееха в Лида.

³³ Там завари един парализиран на име Еней, който от осем години беше прикован на легло. ³⁴ Петър му каза: „Еней, Исус Христос те прави здрав, стани и си оправи леглото!“ И той веднага стана. ³⁵ Всички, които живееха в Лида и в равнината Сарон, го видяха и се обърнаха към Господа.

³⁶ В Йопия живееше една последователка на Исус на име Тавита (на гръцки — Доркас, което значи „сърна“). Тя винаги вършеше добрини и даваше милостиня на бедните. ³⁷ Докато Петър беше в Лида, Тавита се разболя и умря. Изкъпаха я и я поставиха в една стая на горния етаж на къщата. ³⁸ Когато последователите научиха, че Петър е в Лида, недалеч от Йопия, изпратиха при него двама мъже, които го помолиха: „Ела бързо при нас!“

³⁹ Петър се приготви и тръгна с тях. Като пристигна, го заведоха в стаята на горния етаж. Всички вдовици го наобиколиха и плачейки, му показваха ризи и дрехи, ушити от Доркас, докато е била жива. ⁴⁰ Петър поиска всички да излязат от стаята, коленичи и се помоли. После се обърна към умрялата и каза: „Тавита, стани!“ Тя отвори очи и

като видя Петър, се надигна и седна.
⁴¹ Той ѝ подаде ръка и ѝ помогна да стане. После повика Божиите хора и вдовиците и им я показа жива.

⁴² Това се разчу из цяла Йопия и много хора повярваха в Господа.
⁴³ Петър остана да живее в Йопия при един кожар на име Симон още дълго време.

Петър и Корнилий

10 В Кесария имаше един човек на име Корнилий, който беше стотник в така наречения Италийски полк. ² Той, както и цялото му семейство, беше набожен и богобоязлив човек. Щедро даваше милостиня на бедните и непрестанно се молеше на Бога. ³ Веднъж, около три часа следобед, той имаше видение и ясно видя как Божий ангел влезе и го повика: „Корнилий!“

⁴ Той се вгледа изплашено в ангела и попита: „Какво, господине?“

Ангелът му отговори: „Бог чу молитвите ти и видя щедростта ти към бедните. Той те запомни. ⁵ Изпрати сега в Йопия няколко души да доведат тук Симон, наречен Петър. ⁶ Той е отседнал при Симон кожаря, чиято къща е край морето.“ ⁷ Когато ангелът, който му беше говорил, си отиде, Корнилий повика двама от слугите си и един набожен войник, който бе сред помощниците му. ⁸ Той им разказа всичко, което се беше случило и ги изпрати в Йопия.

⁹ На другия ден около пладне, когато приближаваха града, Петър се качи на покрива да се моли. ¹⁰ Той почувства силен глад и поиска да яде. Докато му приготвяха храната, изпадна в транс. ¹¹ Видя небето да се

отваря и нещо, приличащо на голямо платнище, опънато в четирите края, да се спуска долу към земята. ¹² В него имаше всякакви земни животни, влечуги и небесни птици. ¹³ Тогава глас каза на Петър: „Стани, Петре, заколи и яж!“

¹⁴ Но Петър каза: „В никакъв случай, Господи! Никога не съм ял нечиста и осквернена храна.“*

¹⁵ Гласът отново се обърна към него: „Не наричай нечисто онова, което Бог е обявил за чисто.“ ¹⁶ Това се случи три пъти и после всичко бе вдигнато обратно в небето.

¹⁷ Междувременно хората, изпратени от Корнилий, разпитаха за къщата на Симон и докато Петър се чудеше над смисъла на своето видение, те застанаха пред портата ¹⁸ и силно извикаха: „В тази къща ли гостува Симон, наречен Петър?“

¹⁹ Петър все още си мислеше за видението, когато Духът му каза: „Чуй! Търсят те трима души. ²⁰ Стани, слез долу и тръгни с тях, без да се колебаеш, защото аз съм ги изпратил.“ ²¹ Петър слезе при мъжете и им каза: „Аз съм този, когото търсите. Защо сте дошли?“

²² Те отговориха: „Изпраща ни стотникът Корнилий, праведен и богобоязлив човек, уважаван от целия юдейски народ. Свят ангел му е казал да те покани в дома си и да чуе нещата, които имаш да кажеш.“ ²³ Петър покани хората да влязат и да останат да пренощуват.

На сутринта той се приготви и тръгна с тях заедно с няколко братя от Йопия. ²⁴ На другия ден пристигна в Кесария. Корнилий беше събрал

***10:14 нечиста и осквернена храна** Според еврейските закони някои храни се смятат за нечисти и са забранени за ядене.

роднините си и близките си приятели и ги чакаше.

²⁵ Когато Петър влезе, Корнилий го посрещна и му се поклони, като падна в краката му. ²⁶ Петър го изправи, като му каза: „Стани! аз също съм човек като теб.“ ²⁷ Разговаряйки с него, Петър влезе в къщата и видя, че там са се събрали много хора.

²⁸ Той им каза: „Вие добре знаете, че законът не допуска юдеи да се събират или сближават с хора от друг род. Но Бог ми показа, че не трябва да наричам никого «нечист» или «осквернен». ²⁹ Затова, когато ме поканиха, дойдох без възражения. А сега ми кажете защо ме повикахте.“

³⁰ Корнилий отговори: „Преди четири дни, по същото време — към три часа следобед — си бях у дома и се молех. Внезапно пред мен застана човек в блестящи дрехи ³¹ и каза: «Корнилий, молитвата ти е чута. Бог видя щедростта ти към бедните. Той те запомни. ³² Прати хора в Йопия и покани Симон, наречен Петър, да дойде тук. Той е отседнал при Симон кожаря, чиято къща е край морето.» ³³ Затова веднага изпратих да те повикат и ти направи добре, че дойде. Сега всички стоим пред Бога, за да чуем всичко, което Господ ти е заповядал да ни кажеш.“

Петър проповядва в къщата на Корнилий

³⁴ Петър заговори: „Сега наистина разбирам, че Бог е безпристрастен. ³⁵ Не е важно откъде е човек; щом почита Бога и върши това, което е правилно, Бог го приема. ³⁶ Ето Божието послание за народа на Израел — това е Благата вест за

мира, идващ чрез Исус Христос, който е Господ на всички. ³⁷ Знаете за онова, което се случи из цяла Юдея. Всичко започна в Галилея след кръщението, проповядвано от Йоан. ³⁸ Знаете как Бог помаза Исус от Назарет със Святия Дух и с власт и той обиколи цяла Юдея, като вършеше добрини и лекуваше онези, които бяха под властта на дявола, защото Бог беше с него. ³⁹ Ние сме свидетели на всичко, което Исус извърши в страната на юдеите и в Ерусалим. Но те го убиха, като го приковаха на кръст. ⁴⁰ Но на третия ден Бог го възкреси и му позволи да се яви на хората, ⁴¹ но не на всички, а само на предварително избрани от Бога свидетели, тоест на нас, които ядохме и пихме с него, след като бе възкресен от мъртвите. ⁴² Той ни заповяда да проповядваме на хората и да свидетелстваме, че Бог избра него да бъде съдия на живите и мъртвите. ⁴³ Всички пророци свидетелстват за него, че всеки, който вярва в него, ще получи прошка на греховете чрез името му.“

Езичниците получават Святия Дух

⁴⁴ Още докато Петър казваше тези думи, Святия Дух слезе върху всички, които чуха посланието. ⁴⁵ Вярващите юдеи,* които бяха дошли с Петър, останаха смаяни, защото дарът на Святия Дух се бе излял и върху езичниците, ⁴⁶ тъй като ги чуха да говорят на различни езици и да величаят Бога. Тогава Петър каза: ⁴⁷ „Може ли някой да попречи тези хора да бъдат кръстени във вода? И те като нас получиха Святия Дух.“ ⁴⁸ И им заповяда да се

* **10:45 вярващите юдеи** Букв.: „тези, които са за обрязването“. Споменати още в 11:2. Може да означава юдеите, които смятат, че всички християни трябва да се обрежат и да спазват закона на Моисей (вж. Гал. 2:12).

кръстят в името на Исус Христос. След това те помолиха Петър да им погостува няколко дни.

Петър се връща в Ерусалим

11 Из цяла Юдея апостолите и братята чуха, че езичниците също са приели Божието слово. ² Когато Петър пристигна в Ерусалим, вярващите юдеи спореха с него. ³ „Ти влезе в дома на необрязани хора и яде с тях!“ — казаха те.

⁴ Тогава Петър започна да им обяснява как точно се случи всичко: ⁵ „Бях в Йопия и се молах, и както бях в транс, ми се яви видение: нещо подобно на голямо платнище, опънато в четирите му края, се спускаше от небето, докато спря близо до мен. ⁶ Внимателно се вгледах в него и видях четирикопитни земни животни, диви зверове, влечуги и небесни птици. ⁷ Тогава чух глас, който ми каза: «Стани, Петре, заколи и яж!» ⁸ Но аз отвърнах: «В никакъв случай, Господи! Никога не съм слагал в устата си нещо нечисто или осквернено.» ⁹ За втори път гласът от небето проговори: «Не наричай нечисто онова, което Бог е обявил за чисто.» ¹⁰ И така това се случи три пъти. После всичко беше отнесено обратно в небето. ¹¹ Точно в този момент в къщата, където бях отседнал, дойдоха трима мъже. Те бяха изпратени при мен от Кесария. ¹² Духът ми каза да тръгна с тях, без да се колебая. С мен дойдоха и тези шест братя. Всички заедно влязохме в къщата на онзи човек Корнилий. ¹³ Той ни разказа как в дома му се явил ангел и му казал:

«Изпрати в Йопия хора да извикат Симон, наречен Петър. ¹⁴ Той ще ти каже думи, чрез които ти и целият ти дом ще се спасите.» ¹⁵ Едва бях започнал да говоря, когато Святият Дух се спусна върху тях така, както и върху нас в началото. ¹⁶ Тогава си спомних какво бе казал Господ: «Йоан кръщаваше с вода, а вие ще бъдете кръстени със Святия Дух.» ¹⁷ Щом Бог даде на езичниците същия дар, който получихме и ние, когато повярвахме в Господ Исус Христос, кой бях аз, че да преча на Бога?»

¹⁸ Когато чуха това, вярващите престанаха да възразяват и започнаха да славят Бога, казвайки: „Ето, дори и на езичниците Бог даде възможността да се покаят, за да имат живот.“

Църквата в Антиохия

¹⁹ Вярващите, разпръснати при гоненията след убиването на Стефан, достигнаха до Финикия, Кипър и Антиохия, където съобщаваха посланието само на юдеи. ²⁰ Някои от тези вярващи бяха от Кипър и Киринея. Те пристигнаха в Антиохия и започнаха да говорят също и на онези, които не бяха юдеи,* проповядвайки им Благата вест за Господ Исус. ²¹ Силата на Господа беше с тях и много хора повярваха и се обърнаха към Господа.

²² Вестта за това стигна до църквата в Ерусалим и оттам изпратиха Варнава в Антиохия. ²³ Когато пристигна и видя как Бог е благословил тези хора, Варнава се зарадва и започна да насърчава всеки да остане верен на Господа с цялото си сърце, ²⁴ тъй като беше

*11:20 *онези, които не бяха юдеи* Букв.: „елинистите“, хора, повлияни от гръцката култура. Според някои гръцки ръкописи: „гръците“.

добър човек, изпълнен със Святия Дух и с вяра. И много хора станаха последователи на Господа.

²⁵ След това Варнава замина за Тарс да търси Савел ²⁶ и като го намери, го заведе в Антиохия. Те се срещаха с църквата там и поучаваха много хора в продължение на цяла година. В Антиохия за първи път последователите на Исус бяха наречени „християни“.

²⁷ По същото време от Ерусалим в Антиохия дойдоха пророци. ²⁸ Един от тях на име Агав се изправи и чрез Духа предрече, че по целия свят ще настъпи голям глад. (Това се сбъдна по времето на император Клавдий.)

²⁹ Тогава последователите решиха да съберат според финансовите си възможности помощ за братята и сестрите в Юдея. ³⁰ Така и направиха, а после по Варнава и Савел я изпратиха на презвитерите в Юдея.

Ирод Агрипа преследва църквата

12 По същото време цар Ирод започна гонения срещу някои хора от църквата. ² Той заповяда да съсекат с меч Яков, брата на Йоан. ³ Като видя, че това се харесва на юдеите, Ирод реши да арестува и Петър. (Беше в дните на празника на безквасните хлябове.) ⁴ Ирод залови Петър и го хвърли в затвора, като заповяда на четири групи от по четири войника да го пазят. Той възнамеряваше след Пасхата да го изправи на съд пред народа. ⁵ Докато Петър беше в затвора, цялата църква горещо се молеше на Бога за него.

Освобождането на Петър от затвора

⁶ През нощта преди Ирод да го изведе на съд, Петър спеше, окован с две вериги и пазен от двама

войника. Вратите на затвора също се охраняваха. ⁷ Внезапно там се появи Господен ангел и светлина озари килията. Ангелът побутна леко Петър по рамото, събуди го и му каза: „Ставай бързо!“ И веригите паднаха от ръцете му. ⁸ Тогава ангелът му каза: „Облечи се и си обуи сандалите!“ Петър изпълни това. Ангелът продължи: „Загърни се с наметката си и върви след мен!“ ⁹ Петър го последва навън, без да знае дали случката с ангела е действителност, мислейки си, че това е видение. ¹⁰ След като преминаха край първата и втората стража, те стигнаха до железната порта, водеща към града, която сама се отвори пред тях и те излязоха навън. След като извървяха разстояние от около една улица, ангелът внезапно изчезна.

¹¹ Чак тогава Петър дойде на себе си и каза: „Сега зная, че Господ наистина изпрати своя ангел и ме избави от ръцете на Ирод и от всичко, което юдеите очакваха да ме сполети.“

¹² Когато осъзна случилото се, Петър отиде до къщата на Мария — майката на Йоан, наречен още Марк, където се бяха събрали много хора и се молеха. ¹³ Петър почука на портата и една слугиня на име Рода излезе да отвори. ¹⁴ Щом позна гласа на Петър, тя от радост забрави да му отвори вратата и вместо това изтича вътре да съобщи, че Петър е пред вратата. ¹⁵ Хората в дома ѝ казаха: „Ти не си с ума си!“, но тя продължи да твърди, че той е там. „Това е неговият ангел“ — отговориха ѝ те.

¹⁶ А Петър продължаваше да хлопа. Когато му отвориха и го видяха, те бяха смаяни. ¹⁷ Петър им направи знак с ръка да замълчат и след като обясни как Господ го е извел от затвора, им каза: „Разкажете това на

Яков и братята.“ После излезе и отиде на друго място.

¹⁸На сутринта сред стражите настъпи голям смут. Те се чудеха какво ли се е случило с Петър. ¹⁹Ирод нареди да претърсят навсякъде и като не го намери, извика на разпит стражите, а после заповяда да ги убият. След това замина от Юдея за Кесария, където и остана известно време.

Смъртта на Ирод Агрипа

²⁰Ирод беше силно разгневен на жителите на Тир и Сидон. Те всички дойдоха вкупом, за да се срещнат с него. След като бяха получили подкрепа от царския управител Власт, те молеха за мир, защото страната им получаваше храна от областите, подвластни на Ирод.

²¹Ирод определи един ден, в който да се срещне с тях, облече си царската мантия, седна на престола и започна да им говори. ²²Хората завикаха: „Това е глас на бог, а не на човек!“ ²³Но Ирод не отдаде славата на Бога и Господен ангел внезапно го порази. Ирод умря, изяден от червеи.

²⁴А Божието слово се разпространяваше и броят на вярващите растеше.

²⁵След като изпълниха делото си в Ерусалим, Варнава и Савел се върнаха в Антиохия, като взеха със себе си и Йоан, наречен Марк.

Служението на Варнава и Савел

13 В църквата в Антиохия имаше няколко пророка и учителя — Варнава, Симеон (наречен Нигер), Луций от Киринея, Манаил, израснал заедно с управителя Ирод, и Савел. ²Един път, докато служеха на Господа и постеха, Святият Дух им каза:

„Отделете ми Варнава и Савел, за да изпълнят делото, за което съм ги призовал.“

³След като църквата бе постила и се бе молила, те положиха ръцете си върху Варнава и Савел и ги изпратиха.

Варнава и Савел в Кипър

⁴И така, пратени от Святия Дух, Варнава и Савел отидоха в Селевкия, а оттам отплаваха за Кипър. ⁵Пристигнаха в Саламин и започнаха да проповядват Божието слово в синагогите на юдеите, а Йоан им помагаше.

⁶Те прекосиха целия остров и накрая стигнаха до Пафос, където намериха един юдейски магьосник и лъжепророк на име Вариисус. ⁷Той бе приближен на управителя Сергей Павел, който беше умен човек. Управителят повика Варнава и Савел и поиска да чуе Божието слово. ⁸Но магьосникът Елима (защото така се превежда на гръцки името му) се опитваше да им попречи, правейки всичко възможно, за да отклони управителя от вярата. ⁹Тогава Савел, наречен още Павел, се изпълни със Святия Дух и като се вгледа в Елима, ¹⁰каза: „Ти, който си изпълнен с всякакви лъжи и коварства! Ти, сине на дявола и враг на всичко праведно! Няма ли да престанеш да изкривяваш правите пътища на Господа? ¹¹Ето, ръката на Господа е върху теб: ще ослепееш и известно време няма да виждаш слънцето.“

В същия миг всичко за Елима потъна в мрак и той започна да се лута наоколо, опитвайки се да намери някой, който да го води за ръка. ¹²Като видя това, управителят повярва, слисан от учението за Господа.

Павел и Варнава отиват в Антиохия

¹³ Павел и тези, които бяха с него, отплаваха от Пафос и пристигнаха в Пергия — град в Памфилия. Там Йоан се раздели с тях и се върна в Ерусалим. ¹⁴ От Пергия те продължиха до град Антиохия в Писидия.

В събота Павел и Варнава влязоха в синагогата и седнаха там. ¹⁵ След като четеха от закона на Моисей и от писанията на пророците, водачите на синагогата им изпратиха съобщение: „Братя, ако имате какво да кажете като насърчение за хората, говорете.“

¹⁶ Павел стана, вдигна ръка за внимание и каза: „Вие, израелтяни, и вие, които се покланяте на истинския Бог, слушайте! ¹⁷ Богът на този израелски народ избра предците ни. Той направи народа ни велик по времето, когато живеяха в Египет като чужденци. Всемогъщата му ръка ги изведе оттам. ¹⁸ Цели четиридесет години, докато бяха в пустинята, Бог беше търпелив към тях. ¹⁹ Той унищожи седем народа в земята на Ханаан и даде земята им на своя народ. ²⁰ Всичко това стана в продължение на около четиристотин и петдесет години.

После Бог им даде съдии до времето на пророк Самуил.* ²¹ След това поиска цар и Бог им даде Саул — син на Кис, от рода на Вениамин, който царува четиридесет години. ²² След като отстрани Саул, Бог издигна Давид за техен цар и каза за него: «Давид, синът на Есей, е човек, който е като мен в мисленето си. Той ще изпълни всичко, което поискам от него.»

²³ А от потомците на Давид Бог даде на Израел Спасител: Исус, както беше обещал. ²⁴ Преди неговото идване Йоан проповядваше на всички израелтяни да се кръстят в знак, че искат да се покаят. ²⁵ Когато приближаваше краят на делото му, Йоан каза: «За кого ме мислите? аз не съм Месията, но след мен идва Този, на когото не съм достоен дори сандалите на краката да развържа.»

²⁶ На нас, братя, синове на Авраамовия род, и на всички вас, които се покланяте на истинския Бог, е пратено посланието за това спасение. ²⁷ Жителите на Ерусалим и управниците им не познаха в Исус Спасителя: осъдиха го и така изпълниха думите на пророците, които четем всяка събота. ²⁸ И макар че нямаха никакво основание да го осъдят на смърт, всички те молеха Пилат той да бъде убит. ²⁹ И когато извършиха всичко писано за него, те го свалиха от кръста и го погребяха. ³⁰ Но Бог го възкреси от мъртвите ³¹ и в продължение на много дни Исус се явяваше на онези, които дойдоха заедно с него от Галилея в Ерусалим. Сега те са негови свидетели пред хората.

³² Ние ви носим Благата вест, че обещанието, което Бог даде на прадедите ни, ³³ той изпълни за нас, потомците им, като възкреси Исус, както е написано във втория Псалм:

«Ти си моят Син.
Днес аз станах твой Баща.» *Псалм 2:7*

³⁴ За това, че възкреси Исус от мъртвите, за да не бъде никога вече подчинен на изглнение, Бог каза: «Ще ви дам святите и сигурни благословения, които обещах на Давид.» *Исаия 55:3*

* 13:20 *Самуил* Последният съдия и първият пророк на Израел.

³⁵ Така и на друго място той казва: «Няма да позволиш Святият ти да изтлее в гроба.» *Псалм 16:10*

³⁶ Приживе Давид служеше на Божията воля, а когато умря, беше погребан при дедите си и изгни в гроба. ³⁷ Но Онзи, когото Бог възкреси, не изгни в гроба. ^{38–39} Ето защо, братя, разберете това, което ви възвестяваме, че чрез Исус можете да получите прошка за греховете си. Ако вярвате в него, можете да бъдете свободни от всичко, от което законът на Моисей не можа да ви освободи. ⁴⁰ Затова внимавайте, за да не ви се случи казаното от пророците:

⁴¹ «Чуйте, присмехулници! Почудете се, а после умрете, защото по ваше време ще извърша нещо, в което няма да повярвате, дори и ако някой ви го обясни.»⁴²

Авакум 1:5

⁴² Когато Павел и Варнава излизаха от синагогата, хората ги помолиха да дойдат отново другата събота и да им разкажат повече за тези неща. ⁴³ След събранието много юдеи и прозелити, които се покланяха на истинския Бог, тръгнаха след Павел и Варнава, които разговаряха с тях и ги призоваха да останат верни на Божията благодат.

⁴⁴ На следващата събота почти целият град се събра да чуе посланието на Господа. ⁴⁵ Като видяха огромното множество, юдеите се изпълниха със завист и започнаха да обиждат Павел и да възразяват на казаното от него. ⁴⁶ Но Павел и Варнава смело заговориха: „Вие, юдеи, първи трябваше да чуете Божието слово. Но тъй като го отхвърляте и не се считате достойни

за вечен живот, то ние се обръщаме сега към езичниците. ⁴⁷ Защото ето какво ни заповяда Господ:

«Поставих те да бъдеш светлина за останалите народи, за да покажеш на хората от цял свят пътя към спасението.»⁴⁸

⁴⁸ Като чува това, езичниците се зарадваха и прославиха посланието на Господа. И всички, които бяха определени да получат вечен живот, повярваха.

⁴⁹ Така Божието слово се разпространи из цялата околност. ⁵⁰ Но юдеите подтикнаха към недоволство някои уважавани религиозни жени и градските първенци. Те започнаха да преследват Павел и Варнава и ги прогониха от областта. ⁵¹ Павел и Варнава изтърсиха праха от краката си* против тях и отидоха в Икония. ⁵² А последователите на Исус в Антиохия бяха изпълнени с радост и със Святия Дух.

Павел и Варнава в Икония

14 В Икония, както навсякъде другаде, Павел и Варнава отидоха в синагогата на юдеите и говориха така убедително, че много юдеи и езичници повярваха. ² А онези юдеи, които не повярваха, насъскаха езичниците и насадиха в тях злоба срещу братята. ³ Но Павел и Варнава останаха там дълго време и смело говореха за Господа, който потвърждаваше посланието за своята благодат, като им даваше силата да извършват знамения и чудеса. ⁴ Жителите на града бяха разделени: едни подкрепяха юдеите, други — апостолите.

*13:51 *изтърсиха праха от краката си* Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

⁵ Някои езичници и юдеи, заедно с водачите си, се опитваха да посегнат на Павел и Варнава и да ги убият с камъни. ⁶ Когато апостолите узнаха за това, те побягнаха към околностите на градовете Листра и Дервия в Ликаония, ⁷ където продължиха да проповядват Благата вест.

Павел в Листра и Дервия

⁸ В Листра живееше един парализиран човек. Куц по рождение, той никога не беше ходил. ⁹ Този човек седеше и слушаше думите на Павел. Павел го погледна и като видя вратата му, че Бог може да го излекува, ¹⁰ каза високо: „Изправи се на краката си!“ Човекът скочи и проходи.

¹¹ Като видяха това, което Павел извърши, хората започнаха да говорят високо на своя ликаонски език: „Боговете са слезли при нас в образа на хора!“ ¹² Наречекоха Варнава „Зевс“, а Павел — „Хермес“, тъй като от тях двамата, той говореше през по-голямата част от времето. ¹³ Жрецът на Зевс, чийто храм беше близо до града, дойде до градската порта с венци и волове, с намерение заедно с народа да ги принесе в жертва на апостолите.

¹⁴ Когато Варнава и Павел разбраха за това, разкъсаха дрехите си и се втурнаха сред множеството, викайки: ¹⁵ „Хора, защо вършите това? Ние не сме богове, а човешки същества като вас! Дойдохме да ви съобщим Благата вест, за да се откажете от тези безсмислени неща и се обърнете към живия Бог, който е сътворил небето, земята, морето и всичко в тях. ¹⁶ В миналото той остави всеки народ да върви по своя път, ¹⁷ макар че непрестанно свидетелстваше за себе си с различни благодеяния:

изпращаше ви дъждове от небето и сезони на плодородие. Той ви дава храна и изпълва сърцата ви с радост.“

¹⁸ Но и с тези думи Павел и Варнава едва успяха да убедят тълпите да не им принасят жертви.

¹⁹ По това време от Антиохия и Икония дойдоха няколко юдеи, които настрояха народа срещу Павел. Хората го пребраха с камъни, повлякоха го и го захвърлиха извън града, като мислеха, че е мъртъв. ²⁰ Но когато последователите се събраха около него, той стана и се върна отново в града. На другия ден замина заедно с Варнава за Дервия.

Варнава и Павел се връщат в Антиохия

²¹ В Дервия Павел и Варнава проповядваха Благата вест и направиха от много хора последователи на Исус. След това се върнаха в Листра, Икония и Антиохия, ²² където укрепваха душите на последователите, като ги насърчаваха да постоянстват във вратата и им казваха: „Много страдания трябва да понесем по пътя си към Божието царство.“ ²³ След като поставиха презвитери за всяка църква, Павел и Варнава с пост и молитви ги повериха на Господа, в когото презвитерите бяха повярвали.

²⁴ Преминавайки през Писидия, те пристигнаха в Памфилия. ²⁵ В Пергия проповядваха посланието, а оттам отидоха в Аталия, ²⁶ откъдето отплаваха обратно за Антиохия — мястото, където вярващите ги бяха поверили на Божията благодат да извършат делото, което сега бяха изпълнили.

²⁷ Пристигайки в Антиохия, Павел и Варнава събраха църквата и съобщиха всичко, което Бог бе извършил чрез

тях, и как бе отворил за езичниците вратата към вярата. ²⁸ Там те останаха с последователите дълго време.

Събранието в Ерусалим

15 Но в Антиохия пристигнаха хора от Юдея, които започнаха да учат братята измежду езичниците: „Не можете да се спасите, ако не сте обрязани според закона на Моисей.“ ² Павел и Варнава им възразиха и помежду им се завърза ожесточен спор. За това братята решиха да пратят в Ерусалим Павел, Варнава и още няколко души измежду тях, за да се посъветват там по този въпрос с апостолите и презвитерите.

³ Изпратени от църквата, те тръгнаха на път, минавайки през провинциите Финикия и Самария, където разказваха подробно как езичниците са се обърнали към Бога. Тези новини носеха голяма радост на всички вярващи. ⁴ При пристигането си в Ерусалим те бяха посрещнати от апостолите, презвитерите и цялата църква и им съобщиха всичко, което Бог беше извършил чрез тях. ⁵ Но някои от повярвалите бяха фарисеи. Те се изправиха и казаха: „Вярващите езичници трябва да бъдат обрязани и да им се заповяда да спазват закона на Моисей.“

⁶ Тогава апостолите и презвитерите се събраха да обсъдят този въпрос. ⁷ След продължително разискване Петър стана и им каза: „Братя, знаете, че още от първите дни измежду всички вас Бог избра мен, за да чуят езичниците от моята уста Благата вест и да повярват. ⁸ Бог, който познава всяко сърце, показва, че приема тези хора, като им даде Святия Дух също както на нас. ⁹ Той не направи разлика

между нас и тях и очисти сърцата им чрез вярата. ¹⁰ Защо сега изпитвате Бога, като поставяте на врата на последователите хомот, който нито предците ни, нито ние имахме сили да носим? ¹¹ Но ние вярваме, че чрез благодатта на Господ Исус и ние, и те ще бъдат спасени.“

¹² Тогава всички утихнаха и заслушаха разказа на Павел и Варнава за знаменията и чудесата, които Бог бе извършил чрез тях сред езичниците. ¹³ Когато свършиха, Яков заговори: „Чуйте ме, братя! ¹⁴ Симон описа как най-напред Бог показва милостта си, като прие езичниците и ги направи свой народ. ¹⁵ Думите на пророците потвърждават това, тъй като е писано:

¹⁶ «След това ще се завърна и ще възстановя

Давидовия срутен дом; ще го издигна от развалините и ще го възстановя,

¹⁷ така че останалата част от човечеството — всички езичници, които също ми принадлежат, да търсят Господа.

Така казва Господ, който прави всички тези неща,

¹⁸ известни от векове.» *Амос 9:11-12*

¹⁹ Затова мисля, че не трябва да обременяваме езичниците, които се обръщат към Бога. ²⁰ Вместо това трябва да им напишем писмо, в което да им кажем да се въздържат от осквернена от жертвоприношения на идоли храна, от сексуални грехове, от месо от удушено животно и от кръв. ²¹ Защото от памтивека във всеки град винаги е имало хора, които проповядват закона на Моисей, а думите му се четат в синагогите всяка събота.“

Писмо до вярващите езичници

²² Тогава апостолите и презвитерите заедно с цялата църква решиха да изберат няколко души сред тях, за да ги изпратят в Антиохия с Павел и Варнава. Избраха Юда, наречен Варсава, и Сила — мъже, ползващи се с уважение сред братята. ²³ По тях изпратиха следното писмо:

„Апостолите и презвитерите, ваши братя, поздравяват братята измежду езичниците в Антиохия, Сирия и Киликия.

²⁴ Тъй като чухме, че някои от нас без наше знание са ви посетили, смутили са ви с думите си и са объркали умовете ви, ²⁵ всички ние единодушно решихме да изберем няколко души и да ги пратим при вас заедно с обичните ни Варнава и Павел, ²⁶ които посветиха живота си в служба на нашия Господ Исус Христос. ²⁷ С тях изпращаме още Юда и Сила, които лично ще потвърдят това, което ви пишем. ²⁸ Святият Дух, както и ние, счита за правилно да не ви обременяваме с друго, освен със следните необходими неща:

²⁹ Въздържайте се от месо, принесено в жертва на идоли, от кръв, от месо на удушени животни и от сексуални грехове.

Добре ще сторите, ако се пазите от тези неща. Сбогом.“

³⁰ И така, изпратиха ги и Варнава, Павел, Юда и Сила пристигнаха в Антиохия, където събраха вярващите и предадоха писмото. ³¹ Щом го прочетоха, вярващите от Антиохия

се зарадваха и бяха насърчени от написаното. ³² Юда и Сила, които бяха и пророци, дълго говориха на братята, като ги насърчаваха и им даваха сила. ³³ След като прекараха известно време там, Юда и Сила, с благословието за мир от братята, се върнаха при онези, които ги бяха изпратили. ³⁴*

³⁵ А Павел и Варнава останаха в Антиохия, където заедно с много други поучаваха и възвестяваха словото на Господа.

Павел и Варнава се разделят

³⁶ След няколко дни Павел каза на Варнава: „Нека пак да посетим всички градове, където проповядвахме словото на Господа, за да видим какво правят братята там.“

³⁷ Варнава искаше да вземат със себе си Йоан, наречен Марк, ³⁸ но Павел настояваше да не вземат със себе си този, който ги бе изоставил в Памфилия и не продължи с тях делото, за което бяха изпратени. ³⁹ Между Павел и Варнава избухна остър спор и накрая те се разделиха. Варнава взе Марк и отплава за Кипър.

⁴⁰ Павел избра Сила и след като братята го предадоха на благодатта на Господа, се отправи на път. ⁴¹ Той обикаляше Сирия и Киликия и укрепваше църквите.

Тимотей тръгва с Павел и Сила

16 Павел пристигна в Дервия, а след това отиде в Листра. Там имаше един ученик на име Тимотей, чиято майка беше вярваща еврейка, а баща му — грък. ² Тимотей се ползваше с добро име сред братята, които живееха в Листра и

* 15:34 Някои гръцки ръкописи добавят стих 34: „Но Сила реши да остане там.“

Икония. ³Павел поиска да го вземе за спътник, затова го обряза от уважение към юдеите, живеещи по онези места, които знаеха, че баща му е грък. ⁴И от град на град те предаваха на вярващите решенията, взети от апостолите и презвитерите в Ерусалим, и ги учеха да ги спазват. ⁵Така църквите укрепваха във вярата и броят им растеше от ден на ден.

Павел е призван в Македония

⁶Те преминаха през областта Фригия и Галатия, защото Святият Дух им попречи да проповядват словото в Азия. ⁷Като стигнаха границите на Мизия, те се опитаха да влязат във Витиния, но Духът на Исус не им позволи. ⁸Затова подминаха Мизия и отидоха в Троада.

⁹През нощта на Павел му се яви видение — един човек от Македония стоеше пред него и го молеше: „Ела в Македония и ни помогни!“ ¹⁰След това видение веднага се приготвихме да тръгнем към Македония, защото разбрахме, че Бог ни беше призвал да проповядваме там Благата вест.

Лидия приема вярата

¹¹Отплавахме от Троада направо за Самотраки, а на другия ден продължихме за Неапол. ¹²Оттам отидохме във Филипи, римска колония и главен град на тази част от Македония, където прекарахме няколко дни.

¹³В събота излязохме край реката извън града, където мислехме, че ще намерим място, определено за молитва. Там се бяха събрали няколко жени и като седнахме при тях, започнахме да им говорим. ¹⁴Сред тези, които ни слушаха, имаше една жена от Тиатир на име Лидия, която търгуваше с пурпурни

платове. Тя почиташе истинския Бог и Господ отвори сърцето ѝ да слуша внимателно това, което Павел казва. ¹⁵Заедно с всички от своя дом тя се кръсти и след това започна да ни моли с думите: „Ако според вас истински вярвам в Господа, елате на гости в дома ми!“ И тя настояваше, докато се съгласихме да отидем.

Павел и Сила в затвора

¹⁶Веднъж, когато отивахме към мястото за молитва, срещнахме една робиня, в която се беше вселил дух, предсказващ бъдещето. Господарите ѝ печелеха много от нейните гадателски способности. ¹⁷Тя тръгна след Павел и нас, като викаше: „Тези мъже служат на Всевишния Бог! Те ви известяват как можете да се спасите!“ ¹⁸Това продължаваше дни наред, докато Павел се ядоса, обърна се и каза на духа: „В името на Исус Христос ти заповядвам да излезеш от нея!“ И духът мигновено излезе.

¹⁹Като видяха това и разбраха, че надеждата им за печалба изчезна, господарите на тази робиня сграбчиха Павел и Сила и ги повлякоха към градския площад, където се събираха управниците. ²⁰Отведоха ги пред градските съдии и казаха: „Тези хора са юдеи и бунтуват града ни, ²¹като проповядват обичаи, противни на законите ни. Ние не можем нито да ги приемем, нито да ги изпълняваме, защото сме римляни.“

²²Цялото множество там ги подкрепи в обвиненията им срещу Павел и Сила. Съдиите разкъсаха дрехите им и наредиха да ги набият с тояги. ²³След като здраво ги наложиха, те ги хвърлиха в затвора и заповядаха на тъмничаря зорко да ги охранява. ²⁴При такава

заповед тъмничарят ги хвърли в най-вътрешната килия и окова краката им между тежки дървени трупи.

²⁵ Около полунощ Павел и Сила се молеха и с химни прославяха Бога, а затворниците ги слушаха.

²⁶ Изведнъж земята се разтресе така силно, че основите на затвора се разклатиха. Всички врати веднага се отвориха, а веригите на всички затворници паднаха. ²⁷ Тъмничарят се събуди и като видя, че вратите на затвора са отворени, изтегли меча си и поиска да се самоубие, смятайки, че затворниците са избягали.

²⁸ Тогава Павел извика високо: „Не се наранявай! Всички сме тук!“

²⁹ Тъмничарят повика да му донесат светлина, втурна се вътре и треперещ от страх, падна пред Павел и Сила. ³⁰ След това ги изведе и каза: „Господа, какво трябва да направя, за да бъда спасен?“

³¹ Те му отговориха: „Повярвай в Господ Исус и ще бъдеш спасен заедно с всички в твоя дом.“ ³² После на него и на всички в дома му възвестиха посланието на Господа.

³³ И въпреки че беше късно през нощта, тъмничарят ги взе, измени раниците им и веднага се кръсти заедно с всички, които живееха в дома му. ³⁴ След това ги заведе в дома си и ги нахрани, а той и цялото му семейство се радваха, че бяха повярвали в Бога.

³⁵ На сутринта съдиите изпратиха войници със заповед: „Освободи онези хора!“

³⁶ Тъмничарят предаде тези думи на Павел, като му каза: „Съдиите са изпратили заповед да ви освободя.

Така че сега напуснете и си вървете в мир.“

³⁷ Но Павел каза на войниците: „Без да докажат, че сме виновни, те наредиха да бъдем бити пред всички, въпреки че сме римски граждани,* и ни хвърлиха в затвора. Нима сега искат да ни накарат да си отидем тайно? Няма да стане! Те сами трябва да дойдат да ни изведат оттук!“

³⁸ Войниците предадоха думите им на съдиите, които се уплашиха, като разбраха, че Павел и Сила са римски граждани. ³⁹ Дойдоха и им се извиниха, а след това ги изведоха и ги помолиха да напуснат града. ⁴⁰ Като излязоха от затвора, Павел и Сила отидоха в дома на Лидия, където завариха братята и ги насърчиха. След това заминаха.

Павел и Сила в Солун

17 Минавайки през Амфипол и Аполония, Павел и Сила пристигнаха в Солун, където имаше юдейска синагога. ² Както винаги, Павел влезе в синагогата да се срещне с юдеите. Три седмици поред всяка събота той обсъждаше с тях Писанията. ³ Обясняваше ги и доказваше от тях, че Месията трябва да умре и след това да възкръсне от мъртвите и им казваше: „Този Исус, който ви проповядвам, е Месията.“ ⁴ Някои от юдеите се убедиха и се присъединиха към Павел и Сила, а също и много гърци, които вярваха в истинския Бог, както и немалко влиятелни жени.

⁵ Но юдеите, които не повярваха, им завидяха. Те наеха неколцина лоши хора от града, които събраха тъпша и създадоха смут из града. След това

* **16:37 римски граждани** Според римския закон римските граждани не могат да бъдат бити, без да са осъдени.

отидоха в къщата на Ясон, опитвайки се да открият Павел и Сила, за да ги изведат пред народа. ⁶ Но като не ги намериха, завлякоха Ясон и няколко от братята пред градските власти и завикаха: „Хората, които причиниха размирици навред по света, сега са тук ⁷ и Ясон ги прие в дома си. Всички те нарушават законите на императора и твърдят, че има някакъв друг цар на име Исус.“

⁸ Събралата се тълпа и градските управници останаха разтревожени от тези думи. ⁹ Те накараха Ясон и другите вярващи да платят гаранция, след което ги пуснаха.

Павел и Сила отиват в Берия

¹⁰ Още същата нощ братята отпратиха Павел и Сила в Берия. С пристигането си те отидоха в юдейската синагога. ¹¹ Хората там бяха по-възприемчиви от онези в Солун и с огромна готовност чуваха словото. Всеки ден те изучаваха Писанията, за да се уверят, че проповядваното от Павел е истина.

¹² Много юдеи повярваха, а също и немалко високопоставени гъркини, както и гърци.

¹³ Но когато юдеите в Солун научиха, че Павел проповядва Божието слово и в Берия, те също отидоха там и започнаха да всяват смут и да подстрекават народа.

¹⁴ Тогава братята веднага отпратиха Павел към морето, а Сила и Тимотей останаха в града. ¹⁵ Тези, които придружаваха Павел, го заведоха в Атина. После поеха обратно, за да предадат на Сила и Тимотей поръката му час по-скоро да дойдат при него.

Павел в Атина

¹⁶ Докато чакаше Сила и Тимотей в Атина, Павел бе разстроен при вида на този изпълнен с идоли град. ¹⁷ Той беседваше в синагогата с юдеите и богобоязливите гърци, а на пазара всеки ден разговаряше с онези, които случайно минаваха оттам. ¹⁸ Някои философи епикурейци и стоици започнаха да спорят с него.

Едни питаха: „Какво иска да каже този дърдорко?“ Други казаха: „Май че говори за чужди богове“, защото проповядваше за Исус и възкресението. ¹⁹ Тогава го заведоха в Ареопага и казаха: „Искаме да знаем какво е това ново учение, което проповядваш, ²⁰ защото онова, което донесаш до ушите ни, ни се струва странно. Какво означава?“

²¹ (Всички атиняни и чужденците, живеещи в града, най-много от всичко обичаха да прекарват времето си, като говорят или слушат за някаква най-нова идея.)

²² Тогава Павел се изправи пред Ареопага и каза: „Атиняни, виждам, че сте много религиозни, ²³ защото като вървах из града и разглеждах светините ви, видях и един жертвеник, на който пишеше: «на неизвестен бог». Ето, този Бог ви изявявам, когото вие почитате, без да познавате.

²⁴ Бог, който сътвори света и всичко в него, е Господ на небето и земята и затова не живее в храмове, изградени от човешка ръка. ²⁵ Той е Онзи, който дарява на всички живот, дихание и всичко останало и не се нуждае от помощта на хората. ²⁶ От един човек той създаде всички народи, за да населят цялата земя, като определи времето и мястото, където да живеят.

²⁷ Бог искаше хората да го търсят. Може би ще протегнат ръка и ще го намерят, макар че той е близо до всеки един от нас. ²⁸ «Защото в него живеем, движим се и съществуваме.» Както са казали и някои от вашите поети: «Защото ние сме негови деца.»

²⁹ Щом сме Божии деца, не трябва да мислим, че божеството е образ от злато, сребро или камък, изваян от човешкото умение и въображение. ³⁰ Бог погледна снисходително към времената на незнанието, но сега заповядва на всички хора навсякъде да се покаят. ³¹ Защото той е определил ден, когато справедливо ще съди целия свят чрез мъжа, избран от него. И като доказателство възкреси този мъж от мъртвите.“

³² Като чува за възкресение от мъртвите, някои се присмяха, а други казаха: „Друг път ще ни разкажеш за това.“ ³³ Павел ги остави и излезе. ³⁴ Някои повярваха и се присъединиха към него. Сред тях бяха Дионисий — член на Ареопага, една жена на име Дамара, а също и някои други.

Павел в Коринт

18 След това Павел напусна Атина и отиде в Коринт. ² Там среща Акила, юдеин родом от Понт, дошъл наскоро от Италия с жена си Прискила (тъй като император Клавдий* беше заповядал всички юдеи да напуснат Рим). Павел отиде да ги види ³ и тъй като имаше същия занаят като техния — правене на шатри, той остана при тях и работеше с тях. ⁴ Всяка събота в синагогата Павел говореше с юдеите

и гърците и се опитваше да ги убеди да повярват.

⁵ Когато Сила и Тимотей пристигнаха от Македония, Павел се отдаде изцяло на проповядването и ясно показваше на юдеите, че Исус е Месията. ⁶ Обаче те му се противопоставяха и го хулеха, затова той изгърси праха от дрехите си† и им каза: „Ваша ще е вината, ако не бъдете спасени! Аз не съм отговорен. Отсега нататък ще ходя при езичниците.“

⁷ Павел си тръгна и отиде в дома на един човек на име Тиций Юст, който се покланяше на истинския Бог и чиято къща беше непосредствено до синагогата. ⁸ Главата на синагогата Крисп и цялото му семейство повярваха в Господа. Повярваха и се кръстиха и много коринтяни, които чува посланието.

⁹ Една нощ Господ се яви в съня на Павел и му каза: „Не се страхувай и не мълчи, а говори, ¹⁰ защото аз съм с теб. Никой няма да те нападне и да ти стори зло, защото имам много хора в този град.“ ¹¹ Павел остана там година и половина и ги учеше на Божието слово.

Павел е изправен пред Галион

¹² По времето, когато Галион беше губернатор на Ахая, юдеите се обединиха, нападнаха Павел и го отведоха в съда. ¹³ Там те казаха: „Този човек убеждава хората да се покланят на Бога по начин, който е против закона.“

¹⁴ Тъкмо когато Павел се готвеше да заговори, Галион каза на юдеите: „Ако ставаше въпрос за престъпление

*18:2 Клавдий Римският император през 41-54 г. сл. Хр.

†18:6 изгърси праха от дрехите си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

или коварно злодеяние, би следвало да ви изслушам, юдеи. ¹⁵Но тъй като се отнася до въпроси за думи и имена във връзка с вашия закон, разрешете сами препирнята си. Отказвам да съм съдия на такива спорове.“ ¹⁶И ги накара да напуснат съда.

¹⁷Тогава всички сграбчиха Состен, главата на синагогата, и започнаха да го бият пред съда. Но Галион не се трогна от това ни най-малко.

Павел се връща в Антиохия

¹⁸Павел остана с братята още дълго време. После ги напусна и отплава за Сирия. Заедно с него бяха Прискила и Акила. В Кенхрея той острига косата си, тъй като беше дал обет пред Бога. ¹⁹Когато пристигнаха в Ефес, Павел ги остави там и влезе в синагогата, където започна спор с юдеите. ²⁰Те го помолиха да остане още малко там, но Павел не се съгласи. ²¹На тръгване той им каза: „Ако Бог пожелае, ще се върна при вас.“ След това отплава от Ефес.

²²Павел пристигна в Кесария, откъдето отиде в Ерусалим да поздравя църквата. След това се отправи към Антиохия. ²³Той остана там известно време, а после замина да обиколи Галатия и Фригия. Пътувайки от град на град, Павел вдъхваше сила на всички последователи.

Аполос проповядва в Ефес и Коринт

²⁴В Ефес дойде един юдеин на име Аполос. Родом от Александрия, той беше начетен човек и добре познаваше Писанията. ²⁵Аполос беше обучен в пътя на Господа, говореше разпалено* и поучаваше правилно за Исус, макар че познаваше само

Йоановото кръщение. ²⁶Той започна смело да говори в синагогата. Когато го чуха, Прискила и Акила го поканиха в дома си и му обясниха по-точно пътя на Бога.

²⁷Когато Аполос пожела да отиде в Ахая, братята го насърчиха и писаха на последователите там да го посрещнат добре. Когато пристигна в областта, Аполос помогна много на онези, които бяха повярвали чрез Божията благодат. ²⁸Той мощно оборваше юдеите пред очите на всички, доказвайки чрез Писанията, че Исус е Месията.

Павел в Ефес

19 Докато Аполос беше в Коринт, Павел пристигна в Ефес, като по пътя посети някои места. В Ефес той намери няколко последователи на Исус ²и ги попита: „Получихте ли Святия Дух, когато повярвахте?“

„Не сме и чували за Свят Дух“ — отговориха му те.

³Павел ги попита: „Тогава какво кръщение приехте?“

„Йоановото“ — отговориха те.

⁴Павел каза: „Йоан проповядваше кръщение, което води до покаяние, и казваше на хората да вярват в Онзи, който идва след него. Този човек е Исус.“

⁵Като чуха това, те се кръстиха в името на Господ Исус. ⁶Тогава Павел положи ръцете си върху тях и Святия Дух дойде върху тях. Те започнаха да говорят на различни езици и да пророкуват. ⁷Бяха общо около дванадесет мъже.

⁸Павел отиде в синагогата и смело заговори. Той спореше с юдеите и ги убеждаваше относно Божието царство в продължение на три месеца. ⁹Но

*18:25 *разпалено* Или: „запален от Духа“.

някои от тях упорстваха и отказваха да повярват, като хулеха пред народа Пътя. Тогава Павел ги остави и отведе последователите на Исус от синагогата. Той отиде в училището на Тиран, където говореше всеки ден.¹⁰ Това продължи две години, така че всички юдеи и езичници в Азия чуха Господното слово.

Синовете на Скева

¹¹ Чрез ръцете на Павел Бог извърши изключителни чудеса.

¹² Някои хора отнасяха със себе си носни кърпи и престилки, които Павел беше използвал, слагаха ги върху болните, те оздравяваха и злите духове ги напускаха.

¹³ Някои юдеи също обикаляха из околностите и прогонваха зли духове. Те се опитваха да използват името на Господ Исус, за да прогонват вселилите се в хората демони, като казваха: „В името на Исус, когото Павел проповядва, ви заповядвам да излезете!“¹⁴ Един юдейски първосвещеник на име Скева имаше седем сина, които правеха това.

¹⁵ Но веднъж един зъл дух им каза: „Исус познавам и за Павел зная, но вие кои сте?“

¹⁶ Тогава човекът, който беше обладан от злия дух, скочи върху тях, надви ги и разкъса дрехите им. Те избягаха от онази къща голи и ранени.

¹⁷ Когато това се разчу сред юдеите и гърците, живеещи в Ефес, всички бяха обзети от страх, а името на Господ Исус се почиташе още повече.¹⁸ Много от повярвалите идваха да се изповядват и открито

признаваха греховете си.¹⁹ Много от онези, които се занимаваха с магии, събираха книгите си и ги изгаряха пред всички. Когато пресметнаха цената им, тя се оказа петдесет хиляди сребърни монети.*²⁰ По този мощен начин словото на Господа все повече се разпространяваше и убедително влияше върху все повече хора.

Павел планира пътуване

²¹ След всички тези събития Павел реши да замине за Ерусалим, минавайки през Македония и Ахая. Той си каза: „След като отида там, трябва да посетя и Рим.“²² Павел изпрати в Македония двама от своите помощници — Тимотей и Ераст, а самият той остана още малко в Азия.

Вълнения в Ефес

²³ По това време в Ефес настъпи голям смут заради Пътя. Ето как се случи всичко:²⁴ В Ефес имаше един майстор на сребърни изделия на име Димитрий, който правеше сребърни фигурки, изобразяващи храма на богинята Артемида. Това носеше немалка печалба на занаятчиите, които ги изработваха.²⁵ Димитрий събра тези занаятчи и други работници със сродни занаяти и им каза: „Мъже, знаете, че получаваме добри пари от тази работа.²⁶ Виждате и чувате, че не само в Ефес, но и в почти цяла Азия този човек Павел е убедил и променил много хора, като им казва, че боговете, направени от човешка ръка, не са истински богове.²⁷ Има опасност не само занаятът ни да се компрометира, но и храмът на

*19:19 *сребърни монети* Вероятно драхми. Една монета се равнява на дневната надница на работниците.

великата богиня Артемида да изгуби своето значение и да бъде отнето величието на тази богиня, на която се покланят всички в Азия и в целия свят.“

²⁸ Като чува това, хората се разгневиха и закрещяха: „Велика е Артемида, богинята на Ефес!“ ²⁹ В града настъпи суматоха. Тълпата се втурна в театъра, влачейки след себе си двама от спътниците на Павел — македонците Гай и Аристарх. ³⁰ Павел искаше да влезе и говори на хората, но последователите го възпряха. ³¹ Някои от управниците на провинция Азия, които бяха приятели на Павел, му пратиha послание, умолявайки го да не рискува да ходи в театъра.

³² В събранието цареше хаос: едни крещяха едно, други — друго, а и повечето не знаеха защо са се събрали. ³³ Юдеите избутаха напред един човек на име Александър, когото различни хора от тълпата съветваха какво да каже. Той махна с ръка за мълчание и искаше да обясни на народа за какво става въпрос. ³⁴ Но щом разбраха, че е юдеин, всички закрещяха в хор и около два часа викаха: „Велика е Артемида, богинята на Ефес!“

³⁵ Градският чиновник усмири тълпата и каза: „Жители на Ефес! Нима има някой в света, който да не знае, че град Ефес е пазител на храма на великата Артемида и на свещения камък,* паднал от небето?

³⁶ Щом това е неоспоримо, бъдете спокойни и не вършете необмислени неща. ³⁷ Довели сте тук тези хора, които нито са ограбили храм, нито са похулили нашата богиня. ³⁸ Ако

Димитрий и занаятчиите с него имат оплаквания срещу някого, то съдилищата са отворени, а там има и проконсули — нека кажат обвиненията си пред съда. ³⁹ Ако имате други въпроси за разглеждане, направете това пред редовното събрание. ⁴⁰ А сега има опасност да бъдем обвинени в бунт заради днешния случай, защото не можем да предложим нито една причина, с която да оправдаем тази безредица.“ ⁴¹ След като каза това, той разпусна събранието.

Павел в Македония и Гърция

20 Когато безредиците преминаха, Павел повика последователите, насърчи ги, сбогува се с тях и замина за Македония. ² Пътувайки из провинцията, Павел непрекъснато насърчаваше вярващите и така стигна до Гърция. ³ Там остана три месеца, а когато се готвеше да отплава за Сирия, узна, че юдеите подготвят заговор срещу него и реши да се върне през Македония. ⁴ Придружаваха го Сосипатър, синът на Пир от Берия, Аристарх и Секунд от Солун, Гай от Дервия, Тимотей и азиатците Тихик и Трофим. ⁵ Те бяха пристигнали първи и ни чакаха в Троада. ⁶ А ние отплавахме от Филипи след дните на безквасните хлябове и пет дни по-късно ги настигнахме в Троада, където останахме седем дни.

Последното посещение на Павел в Троада

⁷ В първия ден на седмицата, докато бяхме събрани, за да разчупим

*19:35 *свещения камък* Вероятно метеорит или камък, на който хората са се покланяли, тъй като са го оприличавали на богинята.

хляб,* Павел, който се канеше да заминава на другия ден, заговори на всички и продължи да говори до полунощ. ⁸Бяхме се събрали в една стая на горния етаж, осветена от много лампи. ⁹На прозореца седеше младеж на име Евтих, който полека-лека се унасяше в сън, докато Павел продължаваше да говори, и когато сънят го надви, той се наклони и падна на земята от третия етаж. Когато отидоха да го вдигнат, беше мъртъв. ¹⁰Павел слезе, хвърли се върху него и като го прегърна, каза: „Не се безпокойте, животът още не го е напуснал.“ ¹¹След това се качи пак, разчупи хляба и яде. Той им говори още дълго време, чак до зори, и след това замина. ¹²Хората отведоха Евтих в дома му жив и радостта им бе неизмерима.

Пътуването от Троада до Милет

¹³Продължихме към кораба и отплавахме за Асос, където Павел щеше да се присъедини към нас. Той ни нареди така, защото беше решил да стигне дотам пеша. ¹⁴Когато се срещнахме с него в Асос, той се качи при нас на кораба и продължихме за Митилин. ¹⁵На другия ден отплавахме и спряхме на място, близо до остров Хиос. На следващия ден се отбихме на остров Самос, а след още един ден пристигнахме в град Милет. ¹⁶Павел беше решил да не спира в Ефес, за да не се налага да прекара много време в Азия, тъй като бързаше да пристигне в Ерусалим по възможност за Петдесетница.

Павел се сбогува с презвитерите в Ефес

¹⁷От Милет Павел изпрати послание до презвитерите на църквата в Ефес, като ги покани да дойдат при него. ¹⁸Когато дойдоха, той им каза: „Знаете как живях през цялото време, докато бях с вас — от първия ден, когато пристигнах в Азия. ¹⁹Сполетяха ме многобройни изпитания заради заговорите на юдеите, но аз винаги служех на Господа, понякога през сълзи. Никога не съм мислил за себе си. ²⁰Знаете, че не се колебаех и ви казвах всичко, което ви е от полза. Поучавах ви както публично, така и от дом на дом. ²¹Настоявах пред всички хора — и пред юдеи, и пред гърци — да се покаят, да се обърнат към Бога и да повярват в нашия Господ Исус. ²²А сега трябва да се подчиня на Светия Дух и да ида в Ерусалим, без да зная какво ме очаква там. ²³Зная само, че във всеки град Светият Дух ме предупреждава, че в Ерусалим ме очакват затвор и страдания. ²⁴Но за мен не е важно дали ще живея или ще умра. Всичко, което искам, е да завърша делото и изпълня мисията, която получих от Господ Исус — да свидетелствам за Благата вест за Божията благодат.

²⁵А сега зная, че нито един от вас, сред които проповядвах Божието царство, няма да ме види вече. ²⁶Ето защо днес ви заявявам, че не съм отговорен, ако някой от вас не бъде спасен, ²⁷защото ви известих без колебание всичко, което Бог иска да знаете. ²⁸Бъдете внимателни по отношение на себе

*20:7 *разчупване на хляб* Може да означава или обикновено ядене, или приемане на Господната вечеря, която Исус завещава на последователите си да извършват, за да го помнят. Вж. Лк. 22:14-20.

си и на цялото стадо, което Святият Дух ви е поверил. Бъдете пастири на Божията* църква, която той купи със собствената си кръв.† 29 Зная, че като си замина, сред вас ще дойдат свирепи вълци и няма да пожелат стадото. 30 И измежду вас самите ще се издигнат някои, които ще говорят изопачени учения, за да подмамят последователите на Исус след себе си. 31 Затова бъдете нащрек! Не забравяйте, че три години със сълзи на очи, ден и нощ, непрекъснато съветвах всеки от вас.

32 А сега ви предавам на Бога и на словото му, пълно с неговата благодат, което може да ви изгради и ви даде наследство сред всички, които са се посветили на Бога. 33 Не съм пожелавал ничие сребро, злато или дреха. 34 Сами знаете, че с тези две ръце служих на своите нужди и на нуждите на всички, които бяха с мен. 35 С всичко, което вършех, ви показвах, че трябва да се трудим така, за да помагаме на слабите. Да помним думите на Господ Исус, изречени от самия него: «По-благословено е да даваш, отколкото да получаваш.»“

36 Като каза това, Павел коленичи с всички тях и се помоли. 37 Всички плакаха много, прегръщаха го и го целуваха, 38 опечалени най-вече от думите му, че повече няма да го видят. След това го придружиха до кораба.

Павел пътува за Ерусалим

21 След раздялата с тях отплавахме и без да се отклоняваме, стигнахме остров Кос, а на другия ден — остров Родос и оттам — Патара. 2 Намерихме

един кораб, който заминаваше за Финикия, качихме се на борда и отплавахме.

3 Минавайки на юг от остров Кипър, продължихме за Сирия. В град Тир слязохме, защото там корабът трябваше да бъде разтоварен.

4 Намерихме последователите от този град и останахме при тях седем дни, а те, предупредени от Духа, казаха на Павел да не отива в Ерусалим. 5 Но когато свърши времето ни за посещение, ние си тръгнахме и продължихме пътуването си. Заедно с жените и децата си всички ни изпратиха извън града и на брега коленичихме и се помолихме.

6 Сбогувахме се един с друг и се качихме на кораба, а те се върнаха по домовете си.

7 Отплавахме от Тир и хвърлихме котва в Птолемаида. Там поздравихме братята и останахме с тях един ден. 8 На другия ден заминахме и пристигнахме в Кесария, където отидохме в дома на благовестителя Филип, един от седемте дякона, и останахме с него.

9 Той имаше четири неомъжени дъщери, които притежаваха пророческа дарба. 10 След като прекарахме там няколко дни, от Юдея пристигна пророк на име Агав.

11 Той дойде при нас, взе колана на Павел и като завърза с него ръцете и краката си, рече: „Ето какво казва Святият Дух: «Така юдеите в Ерусалим ще завържат собственика на този колан и ще го предадат в ръцете на езичниците.»“

12 Като чухме това, и ние, и местните хора започнахме да молим Павел да не отива в Ерусалим. 13 Но

*20:28 *Божията* Според някои гръцки ръкописи: „Господната“.

†20:28 *собствената си кръв* Или: „кръвта на собствения си син“.

той отговори: „Какво правите? Защо плачете така и ми късате сърцето? Готов съм не само да ме вържат, но и да умра в Ерусалим заради името на Господ Исус.“

¹⁴Тъй като не можахме да го убедим, престанахме да го молим и казахме: „Да бъде волята на Господа!“

¹⁵След това се приготвихме и поехме към Ерусалим. ¹⁶С нас тръгнаха някои последователи от Кесария и ни отведоха при кипърца Мнасон, един от първите последователи, при когото трябваше да отседнем.

Павел посещава Яков

¹⁷Когато пристигнахме в Ерусалим, вярващите ни посрещнаха с радост.

¹⁸На другия ден Павел заедно с нас отиде при Яков. Дойдоха и всички църковни презвитери. ¹⁹Павел ги поздрави и им разказа едно по едно всички неща, които Бог бе извършил сред езичниците чрез неговото служение. ²⁰Като чува това, те прославиха Бога и казаха на Павел: „Братко, виждаш колко много хиляди юдеи са повярвали и всички те ревностно поддържат закона. ²¹Казали са им за теб, че учиш всички юдеи, които живеят сред езичници, да изоставят закона на Моисей, да не обрязват децата си и да не спазват обичаите. ²²Какво да правим? Те неминуемо ще научат, че си дошъл. ²³Ето защо направи каквото ти казваме: С нас има четирима мъже, които са дали обет пред Бога. ²⁴Вземи ги, пречисти се с тях и им плати разноските за обряда, за да могат да обръснат главите си. Тогава всички ще знаят, че няма нищо вярно в това, което са чули за теб, и ще разберат, че ти самият живееш според закона и

му се подчиняваш. ²⁵Що се отнася до вярващите езичници, ние им изпратихме писмо за решението си да се въздържат от храна, принесена в жертва на идоли, от кръв, от месо на удушено животно и от сексуални грехове.“

²⁶И така, Павел взе четиримата със себе си и на другия ден се пречисти заедно с тях. После влезе в храма, за да съобщи кога ще свършат дните на очистването им и кога ще бъде принесена жертва за всеки от тях.

Павел е арестуван

²⁷Когато седемдневният срок почти беше изтекъл, няколко юдеи от Азия видяха Павел в храма. Те разбунтуваха цялата тълпа и го заловиха ²⁸с викове: „Израелтяни, помогнете! Това е човекът, който учи всички хора навсякъде против народа ни, против закона и против този храм. А сега дори е довел езичници в храма и е осквернил това свято място.“ ²⁹(Те говореха така, защото преди това бяха видели ефесянина Трофим заедно с Павел в града и предположиха, че Павел го е довел в храма.)

³⁰Целият град се разбунтува, а хората се втурнаха вкупом към Павел, сграбчиха го и го извлякоха вън от храма; вратите на храма незабавно се затвориха. ³¹Докато се опитваха да го убият, хилядният, началникът на римския полк, получи донесение, че целият Ерусалим е обхванат от вълнения. ³²Придружен от войници и стотници, той веднага се втурна към юдеите. Щом видяха хилядника и войниците, те престанаха да бият Павел. ³³Тогава хилядният се приближи, арестува Павел и заповяда да го оковат с две вериги. После попита: „Кой е този човек и какво

е направил?“³⁴ Някои от тълпата крещяха едно, други — друго, но в тази бъркотия той не можа да научи със сигурност истината и затова заповяда да откарат Павел в казармите.³⁵ Когато стигнаха стъпалата, войниците трябваше да го носят заради разяреното множество.³⁶ Цялата тълпа го следваше и всички викаха: „Убийте го!“

³⁷ Пред входа на казармите Павел каза на хилядника: „Мога ли да те попитам нещо?“

А хилядникът отговори: „Ти знаеш гръцки!³⁸ Значи не си онзи египтянин, който преди известно време вдигна бунт и изведе четири хиляди убийци в пустинята?“

³⁹ Павел каза: „Не, аз съм юдеин от Тарс в Киликия и съм гражданин на този прочут град. Моля те, разреши ми да поговоря на народа.“

⁴⁰ Хилядникът му разреши и Павел застана на стъпалата, вдигна ръка за внимание и когато всички утихнаха, заговори на арамейски:

Павел говори на хората

22 „Братя и бащи, изслушайте думите, с които искам да се защитя пред вас.“

² Когато го чува да им говори на арамейски език, те се смълчаха още повече. Тогава той каза:

³ „Аз съм юдеин, родом от киликийския град Тарс, но отраснах тук, в този град. Учих при Гамалиил* и грижливо бях възпитан според закона на нашите предци. Ревностно служех на Бога, точно както вие сега му служите.⁴ Гонех до смърт онези, които следваха Пътя. Арестувах

мъже и жени и ги хвърлях в затвора.⁵ Това могат да потвърдят и първосвещеникът, и целият съвет на старейшините. От тях получих писма за братята в Дамаск и заминах, за да заловя местните вярващи и да ги доведа в Ерусалим, където да бъдат наказани.

Павел разказва как е приел вратата

⁶ Ето какво се случи с мен: по пътя за Дамаск, около обяд, когато наближавах града, ярка светлина от небето засия около мен.⁷ Паднах на земята и чух глас, който ми каза: «Савле, Савле, защо ме преследваш?»

⁸ А аз попитах: «Кой си ти, Господи?» и гласът отговори: «Аз съм Исус от Назарет, когото ти преследваш.»

⁹ Онези, които бяха с мен, видяха светлината, но не чува гласа на този, който ми говореше.¹⁰ Аз попитах: «Какво да направя, Господи?» и Господ ми отговори: «Стани и иди в Дамаск. Там ще ти кажат всичко, което ти е отредено да извършиш.»

¹¹ Тъй като ярката светлина ме беше ослепила, моите спътници ме поведоха за ръка и така влязох в Дамаск.

¹² Там имаше един благочестив човек на име Анания.[†] Той строго спазваше закона и всички юдеи в града го уважаваха.¹³ Той дойде и застана до мен, а после каза: «Братко Савле, прогледни!» Аз начаса прогледнах и го видях.¹⁴ Анания ми каза: «Богът на нашите предци те избра да познаеш волята му, да видиш Праведника и да чуеш думи от устата му.¹⁵ Ти ще свидетелстваш за него пред всички хора и ще

***22:3 Гамалиил** Известен и уважаван учител сред фарисеите, една от водещите юдейски религиозни групи (вж. Д.А. 5:34).

[†]**22:12 Анания** В „Делата на апостолите“ има трима души с това име. За останалите двама вж. 5:1 и 23:2.

разказваш какво си видял и чул. ¹⁶ А сега не се бави повече, стани, кръсти се и се очисти от греховете си, като призовеш името му.»

¹⁷ Когато се върнах в Ерусалим, веднъж, докато се молех в храма, изпаднах в транс ¹⁸ и ми се яви Исус, който ми каза: «Побързай и незабавно напусни Ерусалим, защото хората тук няма да приемат свидетелството ти за мен.» ¹⁹ Аз отговорих: «Господи, тези хора знаят, че обикалях синагогите, като хвърлях в затвора и биех онези, които вярваха в теб. ²⁰ Знаят, че когато се проля кръвта на Стефан, твоя свидетел, аз бях там, гледах одобрително и пазех дрехите на онези, които го убиваха.» ²¹ Но той ми каза: «Върви! Ще те изпратя далеч, при езичниците.»“

²² Юдеите, които дотогава го слушаха, след тези негови думи започнаха да викат: „Убийте го! Премахнете го от лицето на земята! Такъв човек не трябва да живее!“

²³ Те крещяха, мятаха палтата си и хвърляха прах във въздуха.*

²⁴ Хилядникът заповяда да отведат Павел в казармите, да го набият с камшик и да го разпитат, за да разберат защо всички така крещат срещу него. ²⁵ Но когато започнаха да го вързват, за да го бичуват, Павел каза на стотника, който стоеше наблизо: „Нима законът разрешава римски гражданин† да бъде бичуван без съд и присъда?“

²⁶ Като чу това, стотникът отиде при хилядника и му каза: „Какво се каните да направите? Този човек е римски гражданин!“

²⁷ Хилядникът дойде при Павел и го попита: „Кажи ми, ти наистина ли си римски гражданин?“

„Да“ — отвърна Павел.

²⁸ Хилядникът каза: „Аз платих доста, за да стана римски гражданин.“

„А аз съм такъв по рождение“ — отговори Павел.

²⁹ Онези, които се готвеха да го разпитват, веднага се отдръпнаха. Хилядникът се изплаши, щом разбра, че е вързал римски гражданин.

Павел пред юдейските водачи

³⁰ На другия ден, воден от желанието да разбере в какво точно юдеите обвиняват Павел, хилядникът заповяда на главните свещеници и на всички членове на Синедриона да дойдат. После махна оковите на Павел, доведе го и го изправи пред тях.

23 Павел внимателно огледа членовете на Синедриона и каза: „Братя, до този ден съм живял с чиста съвест пред Бога.“

² Първосвещеникът Анания нареди на хората, стоящи до Павел, да го ударят през устата. ³ Тогава Павел каза на Анания: „Теб Бог ще удари, стено варосана!‡ Затова ли стоиш там — да ме съдиш според закона, а да заповядваш да ме удрят против закона?“

⁴ Хората край Павел казаха: „Как се осмеляваш да обиждаш Божия първосвещеник!“

⁵ Павел отговори: „Братя, не знаех, че той е първосвещеникът. Защото

*22:23 *мятаха ... въздуха* Жестове, които изразяват силен гняв.

†22:25 *римски гражданин* Според римския закон римските граждани не могат да бъдат бити, без да са осъдени. Вж. също 23:27.

‡23:3 *стена варосана* Разговорна фраза, изразяваща презрение.

е писано: «Не казвай лоша дума за водача на народа си!»⁶“

⁶Една част от членовете на Синедриона бяха садукеи, а другата — фарисеи. Като съобрази това, Павел извика в Синедриона: „Братя, аз съм фарисей и баща ми беше фарисей. Съдят ме заради надеждата ми за възкресението на мъртвите.“

⁷При тези негови думи между фарисеите и садукеите започна спор и присъстващите се разделиха на две групи. ⁸(Садукеите не вярват, че има възкресение, и не вярват в ангели и духове, а фарисеите вярват във всичко това.) ⁹Вдигна се голям шум. Тогава станаха законоучители от групата на фарисеите и започнаха да спорят, казвайки: „За нас този човек не е извършил нищо лошо. Може наистина да му е говорил дух или ангел.“

¹⁰Спорът толкова се разгорещи, че хилядният се уплаши да не разкъсат Павел. Затова заповяда на войниците да слязат сред множеството, да го измъкнат и да го отведат в казармите.

¹¹През следващата нощ Господ се яви на Павел и му каза: „Бъди смел! Ти свидетелства за мен в Ерусалим, трябва да направиш същото и в Рим.“

Заговорът на юдеите да убият Павел

¹²На сутринта юдеите се наговориха и се заклеха да не ядат и да не пият, докато не убият Павел. ¹³Заговорниците бяха повече от четиридесет. ¹⁴Те отидоха при главните свещеници и старейшините и им казаха: „Обвързали сме се с клетва да не ядем нищо, докато не убием Павел. ¹⁵Затова искаме вие и целият Синедрион да помолите

хилядника да доведе Павел при вас под предлог, че искате да го разпитате по-подробно. А ние ще сме готови да го убием, преди да стигне дотук.“

¹⁶Обаче племенникът на Павел чу за устроената засада и отиде в казармите, влезе при Павел и му разказа всичко. ¹⁷Павел повика един от стотниците и му каза: „Заведи този младеж при хилядника, понеже има нещо да му каже.“ ¹⁸Стотникът отведе младежа при хилядника и каза: „Затворникът Павел ме повика и ме помоли да доведе този младеж тук, защото имал да ти казва нещо.“

¹⁹Като го хвана за ръка, хилядният го отведе настрана и го попита: „Какво имаш да ми казваш?“

²⁰Младежът отвърна: „Юдеите са се наговорили да те помолят да доведеш утре Павел в Синедриона под предлог, че искат да го разпитат по-подробно. ²¹Но не им вярвай, защото над четиридесет души ще чакат Павел в засада, за да го убият. Те са се заклели да не ядат и да не пият, докато не го убият. Готови са и само чакат съгласието ти.“

²²Хилядният отпрати младежа, като му заповяда: „На никого не казвай, че си ми съобщил това.“

Павел е изпратен в Кесария

²³После повика двама от стотниците си и им каза: „Да се приготвят за тръгване двеста пехотинци, седемдесет конника и двеста копиеносци. В девет часа вечерта да са готови да тръгнат за Кесария. ²⁴Осигурете коне и за Павел, за да го отведете жив и здрав при управителя Феликс.“ ²⁵Той написа писмо, в което се казваше:

*23:5 Цитат от Изх. 22:28.

²⁶ „От Клавдий Лисий

До Негово Превъзходителство
Управителя Феликс:

Позрави!

²⁷ Юдеите бяха заловили този човек и се готвеха да го убият, но аз отидох с войниците си и го спасих, понеже научих, че е римски гражданин. ²⁸ Тъй като исках да разбера причината, поради която го обвиняват, го отведох пред Синедриона им. ²⁹ Открих, че го обвиняват относно спорове върху техния закон, но срещу него няма обвинения, които да заслужават смъртно наказание или затвор.

³⁰ И понеже ми съобщиха, че срещу него има заговор, веднага го изпратих при теб и наредих на обвинителите му да изложат пред теб обвиненията си против него.“

³¹ Войниците изпълниха заповедта: взеха Павел и в онази нощ го отведоха в Антипатрида. ³² На другия ден конниците продължиха с него, а войниците се върнаха в казармите. ³³ Когато конниците пристигнаха в Кесария, те връчиха писмото на управителя и му предадоха Павел. ³⁴ Той прочете писмото и запита Павел: „От коя провинция си?“ Като научи, че е от Киликия, ³⁵ той каза: „Ще те изслушам, когато обвинителите ти пристигнат“ и заповяда да държат Павел под стража в двореца, построен от Ирод.

Някои юдеи обвиняват Павел

24 След пет дни в Кесария пристигнаха първосвещеникът Анания, няколко старейшини и един

адвокат на име Тертил. Те дойдоха, за да изложат пред управителя обвиненията си срещу Павел. ² Като извикаха Павел, Тертил започна обвинителната си реч, обръщайки се към управителя:

„Достопочтени Феликс, благодарение на теб се радваме на мир. Твоята прозорливост позволи да се извършват нужните реформи сред народа ни. ³ Винаги и навсякъде с дълбока признателност приемаме тези неща. ⁴ За да не отнемаме повече от времето ти, благоволи да чуеш нашето кратко обвинение. ⁵ Този човек е размирник, бунтува юдеите от цял свят и е водач на сектата на назаряните. ⁶ Той дори се опита да оскверни храма, но ние го заловихме.* ⁸ Разпитай го и сам ще можеш да научиш всичко, в което го обвиняваме.“ ⁹ Останалите юдеи го подкрепиха и потвърдиха, че всичко това е вярно.

Павел се защитава пред Феликс

¹⁰ Управителят направи знак на Павел да говори и той каза: „Зная, че от дълго време си съдия на този народ и затова с радост ще се защитавам пред теб. ¹¹ Както сам можеш да се увериш, аз отидох на поклонение в Ерусалим преди не повече от дванадесет дни. ¹² Тези юдеи не са ме заварили нито да споря с някого в храма, нито пък да подстрекавам хората към бунт в синагогите или където и да е другаде в града. ¹³ Те не могат да докажат обвиненията, които отправят към мен сега.

¹⁴ Изповядвам пред теб това: служа на Бога на предците ни според Пътя, който те наричат секта. Вярвам във

*24:6 Някои гръцки ръкописи добавят 24:6б-8а: ⁶ „Искахме да го съдим според нашия закон, ⁷ но хилядният Лисий дойде и със сила го измъкна от ръцете ни. ⁸ Той заповяда на хората, които го обвиняват, да дойдат пред теб.“

всичко, което казва законът и което е написано в книгите на пророците. ¹⁵ Споделям същата надежда в Бога, която имат и те — надеждата, че ще има възкресение и за праведните, и за неправедните. ¹⁶ Затова правя всичко възможно съвестта ми пред Бога и пред хората винаги да е чиста.

¹⁷ След като отсъствах няколко години, аз дойдох в Ерусалим да донеса на своя народ благотворителни дарове и да принеса жертви. ¹⁸ Докато вършех това, пречистен според обичаите, те ме намериха в храма. Нямахте гълпа, нито безпорядък. ¹⁹ Няколко юдеи от Азия бяха там — те трябваше да застанат пред теб и да предявят обвинения, ако имаха нещо против мен. ²⁰ Или нека тези тук да кажат откриха ли някакво прегрешение, когато се изправих пред Синедриона в Ерусалим. ²¹ Освен ако намерят за грешно единствено онова, което казах високо, когато застанах сред тях: «Днес ме съдите, защото вярвам във възкресението на мъртвите.»

²² Тъй като знаеше доста за Пътя, Феликс прекъсна делото и каза: „Ще взема решение по твоя случай, когато дойде хилядникът Лисий.“ ²³ Той заповяда на стотника да държи Павел под стража, но не много строго, и да не пречи на приятелите му да се грижат за него.

Павел говори на Феликс и жена му

²⁴ След няколко дни Феликс дойде с жена си Друзила, по произход юдейка, и изпрати да доведат Павел. Феликс чу от него за вярата в Христос Исус. ²⁵ Но когато Павел заговори за праведност, за въздържание и за идващия съд, Феликс се изплаши и каза: „Засага си върви. Когато намеря време, ще те повикам.“

²⁶ Същевременно той се надяваше, че Павел ще му даде подкуп и затова често го викаше и разговаряше с него.

²⁷ След две години на мястото на Феликс за управител беше назначен Порций Фест. Понеже искаше да угоди на юдеите, Феликс остави Павел в затвора.

Павел се отнася до императора

25 Фест дойде в провинцията и след три дни замина от Кесария за Ерусалим. ² Главните свещеници и юдейските водачи му представиха обвиненията си срещу Павел. Те умоляваха Фест ³ да покаже благосклонност към тях и да изпрати Павел в Ерусалим (а всъщност възнамеряваха да го убият в засада по пътя). ⁴ Но Фест отвърна: „Не, Павел е затворник в Кесария и аз скоро ще отида там. ⁵ Нека с мен дойдат някои от водачите ви и в негово присъствие да го обвинят, ако е извършил нещо нередно.“

⁶ След като прекара в Ерусалим не повече от осем или десет дни, Фест замина за Кесария. На другия ден след пристигането си той зае своето място в съда и заповяда да доведат Павел. ⁷ Когато той се появи, юдеите, които бяха дошли от Ерусалим, го наобиколиха и започнаха да предявяват многобройни и сериозни обвинения против него, обаче не можеха да докажат нито едно от тях. ⁸ В своя защита Павел каза: „С нищо не съм прегрешил нито срещу юдейския закон, нито срещу храма, нито срещу императора.“

⁹ Фест обаче искаше да угоди на юдеите и в отговор каза на Павел: „Искаш ли да отидеш в Ерусалим и там да те съдя по тези обвинения?“

¹⁰ Павел отговори: „Нали сега съм изправен пред императорския съд, където трябва да бъда съден? Не съм причинил никакво зло на юдеите, както ти самият много добре знаеш.

¹¹ Ако съм виновен и съм извършил нещо, което заслужава смъртно наказание, готов съм да умра. Но ако в обвиненията на тези хора срещу мен няма нищо вярно, то никой не може да ме предаде в ръцете им. Отнасям се до императора!“

¹² След като обсъди молбата на Павел със своите съветници, Фест каза: „Отнасяш се до императора — при императора ще отидеш.“

Фест разпитва цар Агрипа за Павел

¹³ След няколко дни в Кесария на посещение при Фест дойдоха цар Агрипа и Верникия. ¹⁴ След като прекараха там известно време, Фест представи на царя случая на Павел така: „В затвора има един човек, оставен там от Феликс. ¹⁵ Когато бях в Ерусалим, главните свещеници и старейшините на юдеите ми казаха в какво го обвиняват и поискаха да го осъдят на смърт. ¹⁶ Отговорих им, че римляните нямат обичая да осъдят някого, преди той да се е срещнал лице в лице с обвинителите си и да е имал възможност да се защити по обвиненията, повдигнати против него. ¹⁷ Затова когато тези юдеи дойдоха тук с мен, не се бавих, а още на другия ден заех мястото си в съда и заповядах да доведат този човек. ¹⁸ Когато обвинителите му се изправиха срещу него, те не го обвиниха в нито едно от престъпленията, които очаквах да чуя. ¹⁹ Вместо това започнаха да спорят с него по техни религиозни въпроси и за някакъв човек Исус, който бил умрял, а Павел твърдеше,

че е жив. ²⁰ Тъй като нямах представа от нещата, за които спореха, го попитах иска ли да отиде в Ерусалим и там да бъде съден по тези въпроси. ²¹ Но Павел пожела да остане в Кесария и се отнесе до императора да разреши неговото дело. Затова заповядах да остане затворен тук, докато уредя изпращането му пред императора.“

²² Тогава Агрипа каза на Фест: „Бих искал лично да чуя този човек.“

„Утре ще го чуеш“ — отговори Фест.

²³ И така, на другия ден Агрипа и Верникия дойдоха с голяма пищност и влязоха в съдебната зала заедно с хилядниците и градските първенци. Тогава Фест заповяда да доведат Павел ²⁴ и каза: „Царю Агрипа и всички вие, които сте с нас! Това е човекът, срещу когото недоволстват всички юдеи тук и в Ерусалим, като крещат, че не трябва да му се позволи да живее. ²⁵ Но аз не открих да е извършил нещо, заслужаващо смъртно наказание. И тъй като той самият се отнесе до императора, реших да го изпратя там. ²⁶ Аз обаче не зная какво точно да пиша на императора, че е извършил. Ето защо го изправих пред вас и най-вече пред теб, царю Агрипа, за да го разпитате и да ми кажете какво да пиша на императора. ²⁷ Защото ми се струва неразумно да изпращам затворник, без да посоча в какво е обвинен.“

Цар Агрипа разпитва Павел

26 Агрипа се обърна към Павел и му каза: „Можеш да говориш в своя защита.“ Тогава Павел вдигна ръка за внимание и започна защитната си реч:

² „Считам се за благословен, царю Агрипа, че днес тъкмо пред теб ще се защитавам срещу всичко, в което

ме обвиняват юдеите, ³особено след като познаваш обичаите на юдеите и техните спорни въпроси. Затова те моля да имаш търпение да ме изслушаш.

⁴Всички юдеи знаят как съм живял от детските си години в собствената си страна, а също и в Ерусалим. ⁵Те ме познават отдавна и стига да искат, могат да потвърдят, че живях според най-строгата секта на нашата религия — живях като фарисей. ⁶Изправен съм сега на съд заради надеждата си в обещанието, дадено от Бога на предците ни — ⁷обещанието, което нашите дванадесет племена се надяват да получат. За него те ден и нощ ревностно служат на Бога. Заради тази надежда, царю, ме обвиняват юдеите. ⁸Защо, хора, ви е трудно да повярвате, че Бог може да възкресява мъртвите?

⁹Самият аз мислех, че трябва да правя всичко възможно против името на Исус от Назарет ¹⁰и точно това вършех в Ерусалим. Много от Божиите хора хвърлих в затвора, като използвах дадената ми от главните свещеници власт. Когато ги убиваха, аз одобрявах това. ¹¹Много пъти, влизайки във всички синагоги, аз ги наказвах и се опитвах да ги накарам да богохулстват. Моето настървение срещу тях беше толкова силно, че тръгнах да ги преследвам и в чужди градове.

Павел разказва как е видял Исус

¹²Упълномощен от главните свещеници и с разрешението им за разправа с тези хора, веднъж пътувах за град Дамаск. ¹³Около обяд, както си вървах по пътя, видях, царю, небесна светлина, по-ярка от

слънцето. Тя сияеше край мен и спътниците ми. ¹⁴Всички паднахме на земята и тогава чух глас, който ми каза на арамейски: «Савле, Савле, защо ме преследваш? Като ми се противопоставяш, вредиш на себе си!» ¹⁵Аз попитах: «Кой си ти, Господи?», а Господ отвърна: «Аз съм Исус, когото ти преследваш. ¹⁶А сега стани и се изправи на краката си. Явих ти се, за да те направя свой служител и свидетел относно това, което си видял, и това, което ще ти разкрия. ¹⁷Ще те избавя от собствения ти народ и от езичниците, при които ще те изпратя. ¹⁸Ти ще им отвориш очите и ще ги обърнеш от тъмнина към светлина, от властта на Сатана — към Бога, за да получат прошка за греховете си и място сред онези, които Бог освети въз основа на вярата им в мен.»

Павел говори за делото си

¹⁹И тъй, царю Агрипа, аз се подчиних на това небесно видение ²⁰и започнах да проповядвам най-напред на хората в Дамаск, после на тези в Ерусалим и из цяла Юдея, а също и на езичниците. Казвах им да се покаят и да се обърнат към Бога и с делата си да докажат, че наистина са се покаяли. ²¹По тази причина ме хванаха юдеите, докато бях в храма, и се опитаха да ме убият. ²²Но Бог ми помогна и продължава да ми помага и до днес, и с неговата помощ аз стоя тук сега, като свидетелствам както пред хората със скромно положение, така и пред високопоставените. Не говоря нищо друго, освен това, което са предrekli пророците и Моисей. ²³А те са казали, че Месията ще умре и ще бъде първият възкръснал от

*26:14 *Като ... себе си* Букв.: „Срещу ръжен не се ритам!“

мъртвите, че ще донесе светлина на юдеите и езичниците.“

Павел се опитва да убеди Агрипа

²⁴ Докато Павел все още говореше в своя защита, Фест каза високо: „Ти си луд, Павле, полудял си от толкова много учене!“

²⁵ „Не, Достопочтени Фесте, не съм луд — отвърна Павел. — Напротив, думите ми са пълни с истина и здрав разум. ²⁶ Царят знае за тези неща и аз мога спокойно да говоря пред него. Сигурен съм, че нищо не е убягнало от вниманието му, защото това стана открито пред всички. ²⁷ Царю Агрипа, вярваш ли в думите на пророците? Зная, че вярваш.“

²⁸ Тогава Агрипа му каза: „Да не мислиш, че толкова лесно можеш да ме убедиш да стана християнин?“

²⁹ Павел отговори: „Дали лесно или трудно, моля се на Бога не само ти, а и всички, които днес ме слушат, да станат като мен, без, разбира се, тези окови.“

³⁰ Тогава царят, управителят, Верникия и всички седящи с тях станаха ³¹ и излязоха от стаята. Отвън те си говореха помежду си: „Този човек не е извършил нищо, което да заслужава смърт или затвор.“ ³² И Агрипа каза на Фест: „Можем да го освободим, ако не беше се отнесъл до императора.“

Павел отпътува за Рим

27 След като бе решено да отплаваме за Италия, Павел и няколко други затворника бяха предадени на Юлий, стотник от специалната императорска войска. ² Качихме се на кораб, който беше от Адрамит и се готвеше да отплава за пристанища по крайбрежието на Азия, и се отправихме на път. С

нас беше и Аристарх, македонец от Солун.

³ На другия ден спряхме в Сидон. Юлий се отнесе благосклонно към Павел и му позволи да отиде при приятелите си, за да се погрижат за него. ⁴ Отплавахме оттам и се движехме по южния бряг на остров Кипър, за да се предпазим от силния насрещен вятър. ⁵ Прекосихме морето край Киликия и Памфилия и пристигнахме в град Мира, провинция Ликия. ⁶ Там стотникът намери един александрийски кораб, плаващ за Италия, и ни качи на него.

⁷ Няколко дни се придвижвахме бавно и много трудно достигнахме Книд. Вятърът ни пречеше да следваме курса си и затова продължихме от южния бряг на остров Крит покрай нос Салмон. ⁸ Плавайки с усилия покрай брега, стигнахме до местност, наречена Добри пристанища, недалеч от град Ласея.

⁹ Бяхме изгубили доста време и плаването ставаше вече опасно, а понеже и Постът беше отминал, Павел ги предупреди: ¹⁰ „Мъже, виждам, че пътуването ни е обречено да бъде тежко и ще донесе много загуби не само за товара и кораба, но и за живота ни.“ ¹¹ Но капитанът и собственикът на кораба успяха да убедят стотника, че няма опасност, и той не послуша Павел. ¹² Тъй като пристанището беше неподходящо за зимуване, мнозинството реши да отплаваме и се надявах да стигнем до Финикс, критско пристанище с излаз на югозапад и на северозапад, където да прекараме зимата.

Бурята

¹³ Задуха лек южен вятър и хората на кораба си помислиха: „На това

се надявахме, за да постигнем целта си.“ Вдигнаха котва и заплавахме много близо покрай Крит. ¹⁴ Не след дълго обаче откъм острова задуха бурен вятър, наречен Евроклидон.* ¹⁵ Той подхвана кораба и тъй като бе невъзможно да се движим срещу вятъра, оставихме се вълните да ни носят.

¹⁶ Минахме покрай подветрената страна на едно островче, наречено Клада, като едва успяхме да удържим спасителната лодка. ¹⁷ След като я вдигнаха, започнаха да укрепват кораба с въжета. После, опасявайки се да не заседнат в пясъците край Сирт,[†] свиха платната и оставиха вятъра да носи кораба.

¹⁸ На другия ден бурята така силно се разрази, че започнаха да изхвърлят товара зад борда, ¹⁹ а на третия ден със собствените си ръце изхвърлиха и корабните принадлежности. ²⁰ Дни наред не бяхме виждали нито слънцето, нито звездите. Бурята продължаваше да бушува и накрая изгубихме всяка надежда за спасение.

²¹ От дълго време никой нищо не беше ял. Тогава Павел застана пред тях и каза: „Трябваше да ме послушате и да не тръгваме от Крит. Така нямаше да ни се случат тези беди и нямаше да има никакви загуби. ²² А сега ви призовавам да не губите кураж, защото никой от вас няма да загине. Само корабът ще бъде унищожен. ²³ Снощи ми се яви ангел, изпратен от Бога, на когото принадлежа и служа. ²⁴ Той ми каза: «Не се страхувай, Павле! Ти трябва да застанеш пред императора и заради теб Бог ще пощади живота на всички

онези, които пътуват с теб.» ²⁵ Така че не губете кураж, мъже! Аз вярвам на Бога и зная, че ще стане така, както ми беше казано. ²⁶ Но ще бъдем изхвърлени на някой остров.“

²⁷ На четиринадесетата нощ ние все още се носехме из Адриатическо море. Около полунощ моряците усетиха, че наблизил има земя. ²⁸ Те измериха дълбочината и откриха, че е около тридесет и седем метра. След малко пак я измериха и тя беше около двадесет и осем метра. ²⁹ Тъй като се страхуваха, че можем да се разбием в скалите, хвърлиха четири котви от кърмата и се молеха да се развидели. ³⁰ Някои от моряците се опитаха да избягат от кораба и като се престориха, че ще хвърлят друга котва от носа, те спуснаха в морето спасителната лодка. ³¹ Но Павел каза на стотника и на войниците: „Ако тези мъже не останат на борда, вие няма да се спасите.“ ³² Затова войниците прерязаха въжетата на спасителната лодка и тя падна в морето.

³³ Точно преди изгрев Павел умоляваше всички да хапнат малко, казвайки: „Минаха вече четиринадесет дни на напрегнато очакване, а вие стоите гладни и нищичко не сте яли. ³⁴ Сега ви умолявам да хапнете нещо. Нуждаете се от това, за да оживеете. И косъм няма да падне от главата ви.“ ³⁵ Като каза това, Павел взе хляб, благодари на Бога пред всички, след това го разчупи и започна да се храни. ³⁶ Това насърчи хората и те също започнаха да ядат. ³⁷ (На кораба бяхме всичко двеста седемдесет и шест души.) ³⁸ След като ядоха

*27:14 *Евроклидон* Бурен североизточен вятър.

†27:17 *Сирт* Плитчина в морето близо до либийския бряг.

колкото искаха, те започнаха да изхвърлят житото в морето, за да олекне корабът.

Потъването на кораба

³⁹ Когато съмна, моряците видяха земя, която им беше непозната. Те съгледаха някакво заливче с пясъчен бряг и решиха да опитат да открат кораба дотам. ⁴⁰ Освободиха котвите, като срязаха въжетата, а след това отвързаха и кормилните въжета, вдигнаха предното платно по посока на вятъра и насочиха кораба към брега. ⁴¹ Но той се натъкна на някаква пясъчна преграда и заседна. Носът се заби и не помръдваше, а вълните с всичка сила се блъскаха в кърмата и я разбиха на парчета.

⁴² Войниците решиха да избият затворниците, за да не би някой от тях да избяга с плуване. ⁴³ Стотникът обаче искаше да спаси Павел и затова им попречи да изпълнят намерението си. Той заповяда на онези, които можеха да плуват, да скочат първи и да плуват към земята. ⁴⁴ Останалите трябваше да стигнат до брега на дъски или на парчета от кораба. Така всички благополучно се добраха до сушата.

Павел на остров Малта

28 Когато се озовахме в безопасност на сушата, разбрахме, че островът се нарича Малта. ² Местните жители бяха изключително гостоприемни към нас — посрещнаха всички ни и запалиха огън, понеже валеше и беше студено. ³ Павел беше събрал куп съчки и ги слагаше в огъня. Тогава, поради топлината, изпъзъл една ехидна и се впи в ръката му. ⁴ Когато местните

жители видяха влечугото, увиснало на ръката му, те казаха помежду си: „Този човек трябва да е убиец, защото макар и да не се удави в морето, богинята на справедливостта не му позволи да живее.“ ⁵ Но Павел тръсна ръка, змията падна в огъня, а на него му нямаше нищо. ⁶ Хората очакваха да се подуе или внезапно да се строполи мъртъв, но тъй като мина доста време, а нищо необикновено не му се случи, започнаха да говорят друго: „Той е бог.“

⁷ Близко до това място имаше ниви, собственост на главния управник на острова, Поплий. Той ни прие в дома си и три дни беше наш гостоприемен домакин. ⁸ Бащата на Поплий лежеше болен от треска и имаше дизентерия. Павел отиде да го види и след като се помоли, положи ръцете си върху него и го излекува. ⁹ След тази случка всички други болни от острова дойдоха при Павел и бяха излекувани. ¹⁰ Те ни почетоха с различни дарове и ни осигуриха всичко необходимо за пътуването ни.

От Малта към Рим

¹¹ След три месеца отплавахме на борда на един александрийски кораб, който беше презимувал на остров Малта и на чийто нос бяха изобразени Диоскурите.* ¹² Спряхме в Сиракуза, където останахме три дни. ¹³ Оттам отплавахме за Ригия. На другия ден, след като задуха южен вятър, продължихме и ден по-късно пристигнахме в Потйоли. ¹⁴ Там намерихме няколко вярващи, които ни помолиха да останем с тях една седмица, след което пристигнахме в Рим. ¹⁵ Вярващите там бяха чули, че идваме, и дойдоха чак до Апиевия

*28:11 *Диоскурите* Гръцките богове-близнаци Кастор и Полукс.

пазар* и Трите кръчми† да ни посрещнат. Когато ги видя, Павел благодари на Бога и се окуражи.

Павел в Рим

¹⁶ Когато влязохме в Рим, разрешиха на Павел да живее в отделна къща заедно с един войник, който го охраняваше.

¹⁷ След три дни Павел извика при себе си най-видните юдеи и щом се събраха, заговори: „Братя, макар че не съм извършил нищо против народа ни или против обичаите на нашите предци, в Ерусалим ме арестуваха и ме предадоха на римляните. ¹⁸ Те ме разпитаха и като разбраха, че няма никаква причина, поради която да бъда убит, искаха да ме освободят.

¹⁹ Юдеите обаче се противопоставиха на това и аз бях принуден да се отнеса до императора — но нямам никакви обвинения срещу своя народ. ²⁰ Затова исках да се срещна и да говоря с вас — окован съм заради вярата си в надеждата на Израел.“

²¹ Юдеите му казаха: „Не сме получили никакви писма за теб от Юдея. Никой от братята, пристигащи оттам, не ни е известил или казвал нищо лошо за теб. ²² Бихме искали да чуем какви са твоите възгледи, защото знаем, че навсякъде се говори против тази секта.“

²³ Те се уговориха кога да се срещнат и на определения ден в къщата, където беше настанен Павел, дойдоха много юдеи. От сутринта

до вечерта той им обясняваше и свидетелстваше за Божието царство. Опитваше се да ги убеди да повярват в Исус, като използваше откъси от закона на Моисей и от книгите на пророците. ²⁴ Някои от тях повярваха на нещата, които говореше Павел, ала други не повярваха. ²⁵ Спорейки помежду си, те започнаха да се разотиват, но Павел им каза още нещо: „Истината изрече Светият Дух, когато чрез пророк Исаия каза на предците ви:

²⁶ «Иди при този народ и кажи:

Ще слушате и ще чувате,
но няма да разберете.

Ще гледате и ще виждате,
но няма да проумеете видяното.

²⁷ Защото тези хора са притъпили ума си,

запушили са ушите си,
затворили са очите си.

В противен случай щяха да видят с очите си,

да чуят с ушите си,

да разберат с умовете си,
да се обърнат към мен

и да ги излекувам.» *Исаия 6:9-10*

²⁸ Затова знайте, че Божието спасение беше изпратено на езичниците. Те ще чуят!“ ²⁹ ‡

³⁰ Цели две години Павел остана в къщата, която бе наел, и приемаше всички, които идваха да го посетят.

³¹ Той проповядваше за Божието царство и поучаваше за Господ Исус Христос смело, без да му пречи никой.

*28:15 *Апиевия пазар* Град на около 69 км от Рим.

†28:15 *Трите кръчми* Град на около 48 км от Рим.

‡28:29 Някои късни гръцки ръкописи добавят стих 29: „След тези думи на Павел юдеите излязоха, спорейки разгорещено помежду си.“